

Jeremias

Propete Jeremias gêmoa nom gêmuñ Apômtau Jesu amboac jala 600. En gêjam kôm propeteja jala taêsam ma gêjac biñsu Anôtônê lau gebe sênam tauñ ôkwi. Embe masi, go gêjwapac kapôêj êtap êsêac sa êtu nêj sec to nêj sakij gwamjanja. En gêmoa nom e gêlic biñ, tanj kêsôm lasê nañ ñanô kësa. Kiñ Babilonja Nebukadnesar kêku Jerusalem tulu ma gesen malac to ñalôm dabuñ su ma gêwê kiñ Judaña to nê lau taêsam jasêngôj kapoacwalô aنجa Babilon. Mago Jeremias geoc biñ teñ lasê gêwiñ gebe êsêac sêmu sêmêj aنجa Babilon ma sêmbua nêj gôlôac sa êtiam.

Buku tau ñasêbu aclê gebe

1. Môkêlatu 1–25 Anôtô kékêj ñawae gêdêj nê lau gêdêj tanj kiñ têlêac sêjam gôlinj êsêac nañ. Kiñ têlêac nêj ñaê gebe Josia agêc Joiakim ma Sedekia.
2. Môkêlatu 26–45 Jeremianê ñac-keto-papiawaga Baruk gêjac miñ nê biñ ñagêdô. En keto biñ ñagêdô Anôtô geoc lasê ma Jeremias tau nê lêj ñamiñ towae ñagêdô kêsêp buku tonec gêwiñ.
3. Môkêlatu 46–51 Anôtô geoc lau jaba nêj biñ ñagêdô lasê.
4. Môkêlatu 52 Biñ ñatêku teñ, tanj gêjac miñ ñacjo sêku Jerusalem tulu to seseñ lôm dabuñ su ma sêwê lau jasêngôj kapoacwalô aنجa Babilon.

Jeremias en ñac têtac malô. En têtac gêwiñ nê lau ñanôgen ma gedec gebe êsôm biñ mêtôcja lasê êndêj êsêac. Mago Anôtônê biñ kêtuj ênê ñalêlôm

kêtôm ja, tec eŋ kêtôm gebe êŋgamiŋ biŋ tau atom, kêsôm lasêgeŋ.

Buku tau ŋalô towae ŋagêdô kêkanôŋ Jeremianê têm wapac atom, kêkanôŋ têm, taŋ gêc nêmja naŋ. Êndêŋ têm ônê Anôtô oc êmoatiŋ poac wakuc êndêŋ nê lau. Ma êsêac oc sejop poac tônê ŋapep. Kêdôŋwaga to biŋsu teŋ oc êlêŋ biŋ êsêac gebe sêliŋ poac siŋ atomja nec atom, gebe poac tau ŋabiŋ ênêc nêŋ ŋaŋelôm (31:31-34).

Anôtô kêkalem Jeremia ma kêsakiŋ eŋ gebe ênam kôm

¹ Jeremianê biŋ tonec. Jeremia eŋ Hilkia latu. Hilkia tau eŋ aŋga dabuŋwaga, taŋ sêmoa malac Anatot aŋga Benjaminnê gamêŋ naŋ, nêŋ ŋac teŋ. ² Gêdêŋ têm taŋ Amon latu Josia kêtu Judanêŋ kiŋ ma gêjam gôliŋ gamêŋ kêtôm jala 13 su naŋ, Apômtaunê biŋ gêdêŋ Jeremia tau. ³ Biŋ tau gêdêŋ Jeremia amboac tonanĝen gêdêŋ Judanêŋ kiŋ Josia latu Jojakim nê bêc e gêdêŋ Judanêŋ kiŋ Josia latu Sedekia nê gôliŋ ŋajala kêtu 11 ŋa su ŋapan e gêdêŋ jala, taŋ sêkêŋ lau Jerusalemjña sêŋgôŋ kapoacwalô ŋaajôŋ kêtu lemeŋ teŋja.

⁴ Ma Apômtaunê biŋ gêdêŋ aê gebe

⁵ “Aê kajala aôm gêdêŋ taŋ kamasaŋ aôm aŋga tênam têtaclêlôm atomgen naŋ, tênam kêkôc aôm atomgen ma gajam mec aôm su, aê kajaliŋ aôm sa gebe ôtu tentenlatunêŋ propete.”

⁶ Go aê kasôm gebe “O Apômtau Anôtô, ôlic acgom, aê ŋapalê kwalam ma kajala jasôm biŋja atom.”

⁷ Mago Apômtau kêsôm gêdêŋ aê gebe

“Ôsôm gebe’ Aê ŋapalê kwalam’ nec atom

gebe aôm oc ôndêŋ lau, taŋ jasakiŋ aôm naŋ ôna
ma ôsôm biŋ, taŋ aê jajatu aôm naŋ.

8 Ôtêc êsêac atom

gebe aê gamoa gawiŋ aôm gebe janam aôm sa.
Apômtaunê biŋ tau tonec.”

9 Go Apômtau kêmêtôc lêma mêmekêmoasac aê aocsuŋ
ma kêsôm gêdêŋ aê gebe

“Ôlic acgom, aê kakêŋ ɻoc biŋ kêsêp aôm awamsuŋ.

10 Gôlicgac me, ocsalô tonec aê kakêŋ aôm kôtu
tentenlatu to gamêŋ kiŋja samob ɻatau
gebe ômbuc sa ma ôtuc popoc gebe onseŋ su ma ôku
tulu
gebe ôkwê sa ma ôsê.”

11 Go Apômtaunê biŋ gêdêŋ aê gebe “Jeremia,
aôm gôlic asageŋ.” Ma aê kasôm gebe “Aê galic tali
ŋalaka teŋ.” **12** Go Apômtau kêsôm gêdêŋ aê gebe
“Aôm gôlic jagêdêŋ gebe aê gajam jali ɻoc biŋ gebe
ŋanô êsa.”

13 Apômtaunê biŋ gêdêŋ aê kêtu dim luagêcŋa
gebe “Aôm gôlic asageŋ.” Ma aê kasôm gebe “Aê
galic ku ten̄ keletoc ma kêku sa anŋa gamêŋ nodonja
gêmêŋ.” **14** Go Apômtau kêsôm gêdêŋ aê gebe “Anŋa
gamêŋ nodonja ɻaclai sec enseŋ gêŋja oc mêmêpi lau
samob, taŋ sêŋgôŋ gamêŋ tonec naŋ. **15** Ôlic acgom,
aê oc jamôec gamêŋ kiŋja samob, taŋ gêc nodonja
naŋ, ɻalau totoŋ-totoŋ. Apômtaunê biŋ tau tonec.
Ma êsêac oc sêmêŋ ma tetoc nêŋ lêpôŋ kiŋja êkô
êkanôŋ Jerusalem ɻasacgêdô samob êtômgeŋ ma
sêndênaŋ lêpôŋ kiŋja êŋgi Jerusalem ɻatuŋbôm auc
ma tetoc lêpôŋ êkô êkanôŋ malac Judanya samob.
16 Ma aê oc jasôm ɻoc mêtôc lasê êpi êsêac êtu nêŋ
sec samobŋa gebe êsêac sêwi aê siŋ ma sêkêŋ da

ηamalu gêdêŋ anôtôi jaba ma teteŋ mec gêdêŋ gêŋ,
taŋ êsêac tauŋ lemeŋ sêmasaŋ naŋ.

17 “Mago aôm ôjandiŋ nêm ômbiŋkap tôŋ ma ôsôm
biŋ samob, taŋ oc jajatu aôm naŋ, êndêŋ êsêac.

Ôtakê êtu êsêacŋa atom, embe ôtakê, go aê jatakê
aôm aŋga êsêac laŋôŋnêmŋa amboac tonanjeŋ.

18 Ôlic acgom, ocsalô tonec aê jakêŋ aôm ôtu malac
ηajaŋa teŋ ma ôtu alê ki teŋ to ôtu tuŋbôm ki gebe
ôkô ηajaŋa e Judanêŋ kiŋ to kasêga ma dabuŋwaga
to lau gamêŋ tonecŋa tau sêku aôm tulu atom.

19 Èsêac oc sênciŋ siŋ êndêŋ aôm, mago êsêac oc sêku
aôm tulu atom gebe aê gamoa gawiŋ aôm gebe
janam aôm sa. Apômtaunê biŋ tau tonec.” * †
kêtôm tau. Jeremia gejo Apômtau awa gebe “Aê
galic tali... “Ma Apômtau kêsôm gebe “Biŋjanô

2

Anôtô gêjam jaom Israel

1 Apômtaunê biŋ gêdeŋ aê gebe **2** “Ôna ma ôsôm
biŋ tonec lasê êndêŋ lau Jerusalemŋa sêŋô gebe
Apômtau kêsôm biŋ tonec gebe

Aê taêc gêjam aôm gebe kôkêŋ taôm samucgeŋ
gêdêŋ aê gêdêŋ taŋ gômoa ηapalêogeŋ naŋ.

Aôm têmtac gêwiŋ aê amboac awé gebe ênam ηac.

Aôm kôdaguc aê aŋga gamêŋ sawa,

aŋga gamêŋ, taŋ sêseŋ gêŋ teŋ kêsêp atom naŋ.

3 Apômtau gêlic Israel amboac lau dabuŋ,
Israel kêtû ênê kôm ηamêc.

---

* **1:19:** Têm tonae kêsêp jala 608 to 587 gêmuŋ Kilisi.   † **1:19:**
Aŋga Ebolai aweŋ “tali” ma ηalô “tanam jali” kêteŋ

Lau samob, taŋ seŋ ɳamēc tonanŋ naŋ, sêwê kainŋ tōp.
 Gêŋwapac kêtap êsêac sa.
 Apômtaunê biŋ tau tonec.”

Lau Israel nêŋ tameŋi nêŋ sec

⁴ O gôlôac Jakob to amac gôlôac Israelŋa samob, anjô Apômtaunê biŋ. ⁵ Apômtau kêsôm biŋ tonec gebe

“Amac tamemi têtap ɳoc keso ondoc sa,
 tec sêwi aê siŋ ma sêjac jaê aê
 ma têdaguc gêŋ ɳaôma e tauŋ têtu gêŋ ɳaôma.

⁶ Êsêac têtu kênac atom gebe
 ‘Apômtau gêmoa ondoc, Apômtau, taŋ gêwê aêac
 tapi aŋga Aiguptu tamêŋ
 ma gêwê aêac tamoa gamêŋ sawa,
 tamoa gamêŋ gasanŋ, taŋ gêsuŋ gêjam auc naŋ,
 gamêŋ keleŋ to ɳakesec,
 gamêŋ, taŋ ɳamalac teŋ kêsa atom ma ɳac teŋ
 gêŋgôŋ atom naŋ,
 gêmoa ondoc.’

⁷ Ma aê kakêŋ amac aŋgôŋ gamêŋ tonom ɳalêsi
 ɳajam
 gebe gamêŋ tau ɳaka ɳanô to ɳagêŋ ɳajam-ɳajam
 êŋgôm amac têmtac ɳajam êsa.

Mago gêdêŋ taŋ amac aô lasê gamêŋ tau su naŋ,
 agôm dabuŋ tau palinŋ

ma agôm ɳoc nomlênsêm kêtû gêŋ alôb-alôb.

⁸ Lau dabuŋwaga têtu kênac atom gebe ‘Apômtau
 gêmoa ondoc.’

Êsêac taŋ sejop biŋsu naŋ, sêjam kauc aê.
 Gejobwaga sêli tauŋ sa gêdêŋ aê

ma propete seoc biŋ lasê sêjam Bal laŋô
ma sêsap gêŋ ḥaômá tōŋ.

Anôtô kêmêtôc nê lau

9 “Kêtu tonanŋa aê kamêtôc amac tec gamoa
ma aê oc jamêtôc nêm gôlôacnêŋ gôlôac amboac
tonanŋeŋ.

Apômtaunê biŋ tau tonec.

10 Alom ana nuc Kuproman̄ ma alic
me asakin̄ lau sêna gamêŋ Kedar gebe sêkip biŋ
ḥam sa ḥapep.

Ma alic acgom, biŋ amboac tonec kêtap lau teŋ sa
me masi.

11 Lau samuc nêŋ anôtôi ḥanô masi,
mago lau-m teŋ sesen̄ nêŋ anôtôi ma sêkêŋ wakuc
sêjô me masi.

Aêŋoc lau sêkêŋ nêŋ ḥawasi gêjô gêŋ ḥaômá.

12 Ô undambêac, atakê to alendec
ma atênêp êtu biŋ tonanŋa.

Apômtaunê biŋ tau tonec.

13 Gebe ḥoc lau sêgôm sec luagêc kêpi tagen̄,
êseac sêwi aê, taŋ katu bumata mateŋ jalin̄ naŋ siŋ
ma sêgawê sê, taŋ bu êpoac atom naŋ.

Israelnêŋ taŋenpêc ḥagêjô

14 “Israel eŋ gêjôma teŋ me.

Me têna kêkôc eŋ gebe êtu sakiŋwaga teŋ me.

Ma amboac ondoc tec sêjan̄go eŋ su.

15 Lewe sêlic eŋ ma sêkêkwaj̄.

Ac sêkêkwaj̄ kapôêŋanô.

Êseac sesen̄ ênê gamêŋ su e kêtu gasan̄
ma ênê malac samob popoc,
lau teŋ sêŋgôŋ kêtiam atom.

16 Ma teŋ gêwiŋ gebe lau aŋga malac Mempis to
Tapane sêkaliŋ aôm môkêm̄lauŋ su.

17 Biŋ samob tonaj ŋai kêtap aôm sa
gebe gôwi Apômtau, aômnêm Anôtô, taŋ gêwê aôm
naŋ siŋ me masi.

18 Ma galoc gobe ôna Aiguptu ma ônôm bu Nil,
oc ênam aôm sa amboac ondoc.

Ma gobe ôna Asuria ma ônôm bu Euprat,
oc ênam aôm sa amboac ondoc.

19 Aôm taôm nêm sec oc êmêtôc aôm.

Aôm gôwi aê siŋŋa oc ênac aôm.

Nêm kauc êsa e ôlic gebe aôm gôwi Apômtau,
aômnêm Anôtô siŋ ma kôtêc eŋ atom,

naŋ keso to sec ŋanô.

Apômtau, lausinj undambêŋa nêŋ Anôtô, kêsôm biŋ
tonec.

Israel gedec gebe ênam sakiŋ Apômtau

20 “Aôm kôbalinj sakiŋ ŋagêŋwapac, taŋ kêsac aôm
naŋ, siŋ wanêcgeŋ

ma gômô ŋalêpoa gêngic

ma kôsôm gebe ‘Aê gadec gebe janam sakin.’

Mago aŋga lôc balinj samob to aŋga ka ŋalabu samob
aôm kôsa taôm sic jagôêc amboac awê mockaiŋoŋa
teŋ.

21 Aê tec kasê aôm amboac wain ŋamôkê ŋajam, taŋ
tauc kajalinj sa naŋ,

kasê wain ŋasêli ŋajamanô teŋ.

Amboac ondoc tec gôjam taôm ôkwi kôtu gêŋ sec,
kôtu wainbôm teŋ.

22 Aôm embe ôkwasiŋ taôm ŋa bu ŋandaŋ to sop
kapôêŋ,

oc jalic nêm keso ŋajec ŋapanj.

Apômtaunê biŋ tau tonec.

23 Aôm kôtôm gebe ôsôm biŋ tonec amboac ondoc
gebe

‘Aê gajam ɳoc dabuŋ paliŋ atom, aê kadaguc Bal
atom.’

Ôsala nêm lêŋ, tanj kôsa aŋga gaboaŋ naŋ,
ma ôjala biŋ, tanj gôgôm naŋ.

Aôm gôjac laoc gamêŋgeŋ kôtôm kamele têna
wakuc tobîŋ,

24 tanj gêbôm kêsa gamêŋ sawa gêja naŋ.

Nalêlôm ɳakalac kêkac eŋ, tec kêsê awa kapôeŋ.

Êndêŋ nê noc en êmoa tobingeŋna naŋ, asa oc êtôm
gebe ênam gôliŋ eŋ.

Lau tanj sesom eŋ naŋ, oc sênam kôm kapôeŋ atom,
êseac oc têtap eŋ sa êmoa êwiŋ kamele kapoac.

25 Ojop amkaiŋ gebe ôsêlêŋ toatapa masigeŋ atom,
ma ojop nêm koclaben gebe bu êjô aôm atom.

Mago aôm kôsôm gebe ‘Aê gadec,
aê têtac gêwiŋ lau jaba
ma oc jandaŋguc êsêacgeŋ.’

Anôtô oc ênac lau Israel

26 “Israelnê gôlôac samob to kiŋ ma nêŋ kasêga to
nêŋ dabuŋwaga ma nêŋ propete

sêmoa tomajeŋgeŋ

têtôm ɳac geŋgeŋ, tanj sê eŋ lasê ma gêmoa toma-
jageŋ naŋ.

27 Èsêac sêsôm gêdêŋ ka teŋ gebe
‘Aêŋoc tamoc aôm.’

Ma sêsôm gêdêŋ poc teŋ gebe
‘Aôm kôkôc aê’

Gebe êsêac sêbuc dêmôeŋ aê,

laŋôjanô gêdêŋ aê atom.

Mago êndêŋ têm gêŋwapac êtap êsêac saŋa naŋ,
êsêac sêšom gebe ‘Ôndi ma ônam aêac saman.’

28 Mago nêm anôtôi, taŋ taôm kômasaŋ naŋ, sêmoa
ondoc.

Ôjatu êsêac gebe sêndi ma sênam aôm sa êndêŋ têm
gêŋwapac êtap aôm saŋa.

O Juda, nêm anôtôi taêsam têtôm nêm malacgeŋ.

29 Amac aôc gêdô gêdêŋ aê kêtu asagenŋa.

Amac samob ali taôm sa gêdêŋ aê.

Apômtaunê biŋ tau tonec.

30 Aê gajac nêm gôlôac, mago ɻanô masi,
êsêac sêšô mêtôc ɻalabu atom.

Amac taôm nêm siŋ gesenj nêm propete
amboac lewe kêdaŋgôŋ gwada.

31 Amac lau kainj teŋ, akêŋ tanjem Apômtaunê biŋ.
Amboac ondoc lau Israel sêlic aê katôm gamêŋ
sawa teŋ

me sêlic aê katôm gêsuŋbôm teŋ.

Êsêac sêšom biŋ tonec kêtu asagenŋa gebe
‘Aêac tauŋ asa ma lêŋ, oc andêŋ aôm awac êtiam
atom.’

32 Awêtakinj teŋ oc êliŋ nê gêlôŋ siŋ me masi.

Awê gebe ênam ɻacŋa oc êliŋ nê ɻakwê omŋa siŋ me
masi.

Mago ɻoc lau sêlinj aê siŋ e ɻabêc maŋgi masi.

33 “Aôm kôsa nêm lêŋ kôtap mockaiŋ saŋa tokauc.

Kêtu tonanŋa ôlim gêjac gêŋ sec samob kêtu tôŋ.

34 Lau taŋ nêŋ biŋ masi naŋ, nêŋ dec gi nêm ɻakwê
ɻatali.

Aôm kôtap êsêac sa têtuc andu popoc atom,
mago gôjac êsêac êndu.

Biŋ samob tonan̄ n̄ai tec gēc,
 35 mago aōm kōsōm gebe
 ‘Aējoc biŋ teŋ gēc atom.
 Apōmtaunē tētac n̄andaŋ kēkac tau su aŋga aē.’
 Ôlic acgom, aē oc jamētōc aōm gebe aōm kōsōm
 gebe ‘Aē gagōm sec teŋ atom.’
 36 Ojae, aōm gōjam nēm lēŋ ôkwi-ôkwi n̄agaōgeŋ.
 Aiguptu oc êngōm aōm majam êsa
 êtōm Asuria gēgōm aōm majam kēsa su.
 37 Aōm oc ôwi Aiguptu siŋ amboac tonan̄
 tolêmam sawageŋ
 gebe Apōmtau kētiŋ lau, taŋ aōm taēm kēka êsēac
 naŋ su
 ma aōm oc ôtap moasiŋ sa aŋga êsēacnēŋ atom.”

3:1-6:15 Lau Juda sējam sakin̄ gwam, tec tētap
 n̄agējō sa ma sēnaŋa. Êsēac sēkōniŋ lau to sēmētōc
 êsēac kesogen̄. Embe sēnam tauŋ ôkwi atom, oc
 tētap n̄agējō sa. * andu popoc naŋgeŋ, êndu seben̄
 (Eks 22:1).

6

Juda to Jerusalem oc sēnaŋa

16 Apōmtau kēsōm biŋ tonec gebe
 “Naakō intēna n̄atali ma alic
 ma atu kēnac intēna andanđeŋŋa
 e atap intēna moasiŋŋa tau sa ma asa intēna tau,
 go atap katōm n̄agamēŋŋ alêwan̄ taōmŋa sa.
 Mago êsēac sēsōm gebe ‘Aēac adec, oc asa intēna
 tonan̄ atom.’

---

* 2:37: Mosenē biŋsu kēmasaŋ biŋ gebe sēnac lau, taŋ tētuc

17 Ma aê kakêŋ dibwaga gêdêŋ amac, tec sêšôm
gebe

‘Aŋô dauc kêtanj.’

Mago êsêac sêšôm gebe ‘Aêac adec, oc aŋô atom.’

18 Kêtu tonajŋa amac tentenŋlatu aŋô
ma amac gôlôac, ajala gêŋ, taŋ êtap êsêac sa naŋ
acgom.

19 O nom, ôŋô. Ôlic acgom, aê oc jakêŋ gêŋ sec,
taŋ kêtu êsêac sêkac tauŋ su ŋajanô naŋ, êpi êsêac
gebe êsêac sêkêŋ taŋeŋ ŋoc biŋ atom
ma têtinŋ ŋoc biŋsu su.

20 Êsêac sêkêŋ gêŋmalu aŋga gamêŋ Seba
ma gêŋ ŋakana aŋga gamêŋ jaêcsêga gêdêŋ aê kêtu
ageŋŋa.

Amacnêm daja kêtôm gebe jakôc sa atom
ma amacnêm da ŋagêdô gêjac aê matocanô atom.

21 Tec Apômtau kêsôm biŋ tonec gebe
‘Alic acgom, aê jatoc poc sêndiŋ eŋkaiŋ êpiŋa êŋgôŋ
gebe lau tonec sêndiŋ eŋkaiŋ êpi e sembeŋ.

Tameŋi to latuŋi
ma nêŋ lau jabaŋ to nêŋ sêlêb oc sênaŋa samob.’ ”

22 Apômtau kêsôm biŋ tonec gebe
“Alic acgom, lau-m teŋ sêmêŋ aŋga gamêŋ nodoŋa
ma lau toŋ kapôeŋ teŋ dêdi aŋga nom ŋagamêŋ
nodoŋa
ma lau toŋ kapôeŋ teŋ dêdi aŋga nom ŋagamêŋ
jaêcsêgaŋa.

23 Êsêac sêkôc talam to kêm.

Êsêac lau wauc-wauctêna to taêŋ walô lau atom.

Êsêacnêŋ ŋakicsêa kêtôm gwêc kêgasim ŋakicsêa.

Êsêac sêŋgôŋ hos ŋaô ma sêsuŋ nêŋ laukasap sa
gebe sênaŋ siŋ êndêŋ aôm, Sion latuo.”

24 Aêac tanjô biŋ tonec ɻawae,
 tec lemen̄ kêtû golon̄
 ma nêŋ ɻalêlôm ɻatutuc kêsa,
 ɻandaŋ kêtû aêac amboac ɻapalê kêtû awê teŋ.
25 Ana kôm atom, asêlêŋ amoa intêna atom
 gebe ɻacionê siŋ gebe enseŋ amac su
 ma gêŋ ɻaclai sec êtakê amacŋa gêjam gamêŋ auc.
26 “O ɻoc lau latuŋio, ôsô talu sa
 ma ônsambi sa ônsac wao.”
 Ôpuc tanjiboa sa amboac ɻac teŋ, tanj gêjam taê tau
 kêtû nê latu tagenŋa.
 Ôtanj ɻanôgen̄
 gebe ɻac-enseŋ-gêŋ-suwaga oc mêmêpi aêac sep
 tagen̄.

27 “Aê kakêŋ aôm gebe ônsaê to ônam dôŋ ɻoc lau
 gebe ôjala to ônsaê êsêacnêŋ lêŋ.
28 Êsêac samob sêli tauŋ sa togêsuŋtêkwa ɻatoŋgen̄.
 Êsêac sêjac laoc gamêŋgen̄ ma sêga biŋ kêpi lau.
 Êsêac têtôm ki jonjoŋ to ki jejec.
 Êsêac samob sêgôm sec.
29 Êsêac sêguc ɻajaja sec gebe ja elom,
 mago ki bobobgeŋ kêsa aŋga ja gêmêŋ.
 Êsêac sêgôm elêmê,
 mago têtôm gebe têtin̄ lau sec su atom.
30 Sêsam lau sec gebe silberbôm, gebe Apômtau
 kêtin̄ êsêac su.” * † silber sa atom, têtap ki
 bobobgeŋ sa, ma propete gêjam dôŋ lau sec
 kêpi ki bobob tau.

---

* **6:30:** ɻalô ɻoc Lau Latuŋio kêkanôŋ malac Jerusalem. † **6:30:**
 Êsêac sebe sêpac silber êwê e êtu selec, mago têtap

7

Amêtôc nêm lêj to nêm kôm

¹ Biŋ taŋ Apômtau kêkêŋ gêdêŋ Jeremia naŋ, tonec gebe ²“Naôkô Apômtaunê andu ɻasacgêdô ma ôsôm biŋ tonec lasê aŋga ônê gebe Amac lau Judanya samob, taŋ asô sacgêdô tonec amêŋ gebe ateŋ mec êndêŋ Apômtau naŋ, aŋjô Apômtaunê biŋ. ³ Lausinj undambêŋa nêŋ Apômtau, Israelnêŋ Anôtô, kêsôm biŋ tonec gebe Amêtôc nêm lêŋ to nêm kôm, go aê jakêŋ amac aŋgôŋ gamêŋ tonec. ⁴ Taêm êka biŋdansaŋ tonec gebe ‘Apômtaunê lôm dabuŋ tau tonec, Apômtaunê lôm dabuŋ tau tonec, Apômtaunê lôm dabuŋ tau tonec,’ nec atom.

⁵ “Mago amac embe amêtôc nêm lêŋ to nêm kôm ɻanôgeŋ ma embe amansaŋ nêm biŋ ɻasawaŋa ɻanôgeŋ awiŋ taôm, ⁶ embe akôniŋ lau jaba to mosêbu ma awêtuc atom ma embe akêc lau tobijmê nêŋ dec siŋ aŋga gamêŋ tonec atom ma embe andaŋguc anôtôi jaba, taŋ senseŋ amac su anaŋa naŋ atom, ⁷ go jakêŋ amac aŋgôŋ gamêŋ tonec, aŋgôŋ nom, taŋ kakêŋ wanêceŋ gêdêŋ tamemi gebe êtu nêŋ gamêŋ endenj tôngenj naŋ.

⁸ “Mago alic acgom, amac taêm kêka biŋdansaŋ, taŋ gêjam amac sa atom naŋ. ⁹ Amboac ondoc amac abe anam geŋgeŋ to anac ɻamalac êndu ma aŋgôm gêŋ mockaiŋo to mockainŋa ma atôc lemem biŋdansaŋŋa ma akêŋ da gêŋmaluŋa êndêŋ Bal to andaŋguc anôtôi jaba, taŋ ajam kauc êsêac naŋ. ¹⁰ Su, gocgo amêŋ akô aê laŋôcnêmŋa aŋga andu tonec, taŋ sê ɻoc ɻaê kêpi naŋ, ma asôm gebe ‘Galoc tamoa ôliŋ samuc.’ Asôm su, go aŋgôm gêŋ alôb-alôb samob tonaaŋ ɻai êtiam me. ¹¹ Amboac

ondoc amac alic andu, taŋ sê ɻoc ɻa  k pi na , k tu k ja g owagan  g s n  me. Bi jan , a  tauc galic amboac tonaj. Ap mtaun  bi  tau tonec. ¹² Galoc ana ɻoc maloc, taŋ g c Silo na  acgom. Alic gam j, taŋ k tu ɻoc ɻa  ɻa andu ɻamat na  na . Alic g j, taŋ gag m g d ej gam j tau k tu ɻoc lau Israel n j sec na  na  acgom. ¹³ Ma galoc amac ag m sec samob tonaj ɻai ma ak j tan m g d ej taŋ kas m bi  g d ej amac gamoa na  atom ma al c g d ej taŋ gam c amac na  atom, ¹⁴ tec ja g m andu, taŋ s  ɻoc ɻa  k pi ma amac ta m k ka na , to gam j, taŋ kak j g d ej amac to tamemi na ,  t m gag m g d ej Silo. ¹⁵ A  oc jati  amac su gebe jalic amac  t iam atom,  t m kati  n m tawa , Epraimn  wakuc samob su. Ap mtaun  bi  tau tonec.

Laun j tan j p c ja

¹⁶ “Ma a m, Jeremia, otej mec  tu lau tonaj  atom. Awam  nac a  ma n m mec  nd j a   tu  s  ac ja atom.  nam nenej a   tu  s  ac ja atom gebe a  oc jak j tan c a m atom. ¹⁷ A m g lic g j, taŋ  s  ac s g m an g  malac Jud na  to an g  int na  Jerusalem  na , atom me. ¹⁸ G l ac  nasec nasec sejo  ka mas  sa ma tamen  s g m ja gelom, go lauo s gamuc polom gebe s pac polom  tu undamb   natau ja. Ma  s  ac s k j wain k tu da g d ej an t oi jaba gebe s ng m a  t t c  nanda   sa. ¹⁹ Ap mtau k s m gebe Amboac ondoc oc s g m a  t t c  nanda  k sa me. Oc masi, s g m tau  t nt c  nanda  k sa e s l ns j tau  sec n . ²⁰ K tu tonaj  Ap mtau An t o k s m gebe Alic acgom, a  jak c ɻoc t t c  nanda  to ɻoc t t c k b li auc si j

wacêpi gamêŋ tonaj, êpi ñamalac to bôc ma ka aŋga kôm to gêŋ ñanô nomnja. Noc têtac ñandaŋ oc êniŋ gêŋ amboac ja ma ñac teŋ êtôm gebe êsi êmacnja atom.”

²¹ Lausinj undambêŋa nêŋ Apômtau, Israelnêŋ Anôtô, kêsôm biŋ tonec gebe “Akêŋ nêm daja to nêm da ñagêdô êpi tagenj ma taôm anij nêm gêŋ. ²² Gebe gêdêŋ taŋ gawê tamemi sêsa aŋga Aiguptu sêmêŋ naŋ, aê kasôm biŋ teŋ kêtua daja to da ñagêdôŋa gêdêŋ êsêac atom ma kajatu êsêac kêtua sêkêŋ daŋa atom. ²³ Mago kakêŋ biŋsu tonec gêdêŋ êsêac gebe ‘Taŋem wamu aê, go jatu nêm Anôtô ma amac atu ñoc lau. Ma asa lêŋ samob, taŋ kajatu amac naŋ, gebe amo aŋjam.’ ²⁴ Mago êsêac taŋej wamu to sêkêŋ taŋej aê atom. Êsêac sêsa nêŋ lêŋ kêtôm nêŋ ñalêlôm sec kêkac êsêac. Êsêac lanjôŋanô gêdêŋ aê atom, sêbuc dêmôŋ aê. ²⁵ Gêdêŋ bêc, taŋ amac tamemi sêsa aŋga Aiguptu sêmêŋ e mêngeđêŋ galoc naŋ, aê kasakinj ñoc sakinwaga propete gêdêŋ êsêac gamoa e ñabêc maŋgi masi. ²⁶ Mago êsêac taŋej wamu to sêkêŋ taŋej aê atom. Êsêac gêsuŋtêkwa ñatoŋ ma sêgôm sec kêlêlêc tameŋi su.

²⁷ “Amboac tonaj ôsôm biŋ samob tonaj êndêŋ êsêac, mago êsêac oc sêkêŋ taŋej aôm atom. Aôm oc ômôêc êsêac, mago êsêac oc sêlôc atom. ²⁸ Ma aôm oc ôsôm êndêŋ êsêac gebe ‘Lau-m tonec tec taŋej wamu Apômtau, êsêacnêŋ Anôtô, awa atom ma sêso ênê métôc ñalabu atom amboac tonanjeŋ. Biŋjanô gêjanja, gêjac tau gêŋgic aŋga êsêac aweŋsuŋ.

Sêgôm geŋ sec aŋga gaboaŋ Benhinonŋa

29 “ ‘Ôkapinj môkêmlauŋ ma ômbaliŋ siŋ.
 Ôpuc taniboa sa aŋga lôc
 gebe Apômtau kêtij gôlôac, taŋ ênê têtac ɻandanj
 kêpi ɻsêac naŋ su
 to gêwi ɻsêac siŋ.’ ”

30 Apômtau kêsôm gebe “Juda latui sêgôm sec
 gêjac aê matocanô atom. ɻsêac sêkêŋ nêŋ gêŋ alôb-
 alôb kêkô andu, taŋ sê ɻoc ɻaê kêpi naŋ, ɻalêlôm
 gebe sêŋgôm andu tau ɻadabuŋ paliŋ. 31 ɻsêac
 sêkwê gamêŋ ɻabau Topetŋa sa aŋga gaboaŋ Ben-
 hinon gebe sêkêŋ latuŋio to ɻac sêsa ja têtu da. Aê
 kajatu biŋ amboac tonaj gêdêŋ ɻsêac teŋ atom ma
 taâc gêjam biŋ amboac tonaj gec ɻoc kauclêlôm
 teŋ atom amboac tonanjeŋ.” 32 Tec Apômtau kêsôm
 gebe “Ôlic acgom, ɻanoc kêdabiŋ gebe sêsam gamêŋ
 tonaj Topet me gaboaŋ Benhinon êtiam atom,
 sêsam gamêŋ tau gebe gaboaŋ sesen ɻamalac suŋa.
 Ma Topet êtu gamêŋ sêôŋa gebe gamêŋ ɻasawa
 sênsuŋ ɻacmatêŋa teŋ oc ênêc atom. 33 Ma lau tonec
 nêŋ ɻawêlêlaŋ êtu moc umboŋ ɻalabuŋa to bôc
 nomňa nêŋ gwada ma ɻac teŋ oc ensoc ɻsêac sêc su
 aŋga tônê atom. 34 Ma aê jaŋgamiŋ têtu samuc to
 têntac ɻajam ɻakicsêa ma ɻac-gebe-ênam-awêwaga to
 awê gebe ênam ɻacŋa nêŋ aweŋ ɻaonda aŋga malac
 Judaŋa samob ma aŋga intêna Jerusalemŋa gebe
 gamêŋ tau oc êtu gasaŋ.”

8:1–9:9 Anôtônê jaŋŋaŋ ɻagêdô kêtu launêŋ secŋa
 ma ɻagêjô, tê gêjac ɻsêac ɻawae nê, ɻabinj gêc ɻasêbu
 tonec. *

---

* 7:34: Undambê ɻatauo eŋ anôtôo jaba teŋ.

9

Mêtôc kêpi Juda

10 Aê kasôm gebe “Aê jabe jataŋ êtu lôcŋa
ma ɻoc tanjiboa êsa êtu gamêŋ gêgwaŋ-gêgwaŋŋa
gebe gêŋ tau ɻakeleŋ kêsa
ma teŋ kêsêlêŋ kêsa gamêŋ tonan gêja atom.
Tanjô bulimakao ɻakicsêa kêtiam atom.
Moc to bôc saleŋŋa sêc êlinj-êlinj sêja su.”

11 Apômtau kêsôm gebe “Aê oc jatuc Jerusalem
popoc êlinj-êlinj êtu lênduc,
êtu kêambôm nêŋ gamêŋ.
Ma janam Judanêŋ malac ôkwi êtu gamêŋ sawa,
tanj lau teŋ sêmoa atom naŋ.”

12 Aê katu kênac gebe “Apômtau, kêtu asageŋŋa
gamêŋ e popocgeŋ ma ɻakeleŋ amboac gamêŋ
sawa ma ɻamalac teŋ kêsêlêŋ kêsa tonan atom. Asa
ŋac tokauc gebe êjala gêŋ tonan. Aôm gôwa biŋ tau
sa gêdêŋ asa gebe êsôm lasê êndêŋ lau ɻagêdô.”

13 Apômtau gêjô biŋ tau gebe “Gêŋ tonan ɻanô
kêsa ɻam gebe aêhoc lau sêwi biŋ, tanj kadôŋ gêdêŋ
êsêac naŋ siŋ. Êsêac tanjeng wamu gêdêŋ aê me
sêgôm biŋ tau, tanj kasôm gêdêŋ êsêac naŋ, ɻanô
kêsa atom. **14** Masiгoc, êsêac gêsuŋtêkwa ɻatoŋ ma
sêjam sakinj anôtô Bal nê ɻakatu kêtôm nêŋ tameŋi
têdôŋ êsêac. **15** Amboac tonan aŋô biŋ, tanj aê
Apômtau ɻajaŋa ɻatau, lau Israel nêŋ Anôtô, gabe
jangôm naŋ acgom. Aê gabe jakêŋ gêŋ ɻamakic
êndêŋ ɻoc lau sêniŋ ma jakêŋ bu ɻamalic êndêŋ
êsêac sêñom. **16** Aê oc janseŋ êsêac êlinj-êlinj sêsep
tentenŋlatu ɻalêlôm. Êsêac to tameŋi sêñô êsêacnêŋ
ŋaê gêmuŋ su atom naŋ, ma gabe jasakiŋ ɻacio

totoŋ-totoŋ dêndêŋ êsêac sêna e jansenj êsêac su sênam samucgeŋ.”

Lau Jerusalem sêmôēc gebe sênam êsêac sa

¹⁷ Lausinj undambêŋa nêŋ Apômtau kêsôm gebe “Taêm ênam gêŋ, taŋ ɻanô kêsa naŋ. Amôēc tanjipaléo sêmêŋ.

Amôēc êsêac lauo abec sêmêŋ.”

¹⁸ Lau tau sêsôm gebe “Ôsôm êndêŋ êsêac gebe sêmêŋ ɻagaôgeŋ ma têtanj tanjiboa êtu aêacŋa.

Têtanj e mateŋ sulu bôlôb-bôlôbgeŋ ma mateŋgasi ɻawambu êsa.”

¹⁹ Akêŋ tanjemmaŋ. Tanjiboa ɻakicsêa aŋga Sion gebe

“Aêac abac su.
Aêac majenj kêsa samucgeŋ
kêtu awi ma gamêŋ siŋŋa
ma sesenj ma andu su gêjaŋa.”

²⁰ Aê kasôm gebe “Amac lauo, akêŋ tanjem Apômtau awa ma aŋô ênê biŋ.

Andôŋ tanjiboa êndêŋ nêm latômio
ma nêm tawaŋi ɻawê tanjiboaŋa.

²¹ Gebe gêmacanô tau kêsô aêacma andu ɻakatam saunj

ma kêsô aêacma laumata nêŋ andu gêmêŋ.
Gêmacanô gêjac ɻapaléo to ɻac aŋga malac ɻaintêna
ma lau wakuc aŋga malacluŋ.”

²² Ôsôm gebe “Apômtau kêsôm amboac tonec gebe
Launêŋ ɻawêlêlaŋ saliŋ-saliŋ gêjam gamêŋ aucgeŋ
amboac bôcnê tac, taŋ sêpalip gêjam kôm auc.

Ma amboac polom ḥanô, taŋ lau sêjaŋgawaga sêwi
siŋ naŋ,
ma lau teŋ sejoŋ sa atom.”

²³ Apômtau kêsôm gebe
“Kwalam laŋgwa etoc tau sa êtu nê kaucŋa atom
ma ḥac ḥactékwa êtu nê ḥaclaiŋa gebe atom,
ma ḥac tolélôm êtu nê awaŋa atom.

²⁴ Embe teŋ taê ênam gebe etoc tau sa
go etoc tau sa gebe gêlic to kêjala gebe Aê Apômtau
gebe aêŋoc têtac gêwiŋ gêc gedeŋ tōŋgeŋ
ma gêŋ, taŋ gagôm naŋ, gêdêŋ to solop.
Gêŋ tonaj aê galic ḥajam.

Aê, Apômtau tau, kasôm biŋ tonaj.”

9:25-13:27 ḥasêbu tonec kêpuc boa sakinj
gwamŋa to kêsôm biŋ kapoac walôŋa lasê ma
kêkêŋ puc lau gebe Apômtau oc êmoatinj poac êndêŋ
nê lau. Anôtô kêkêŋ puc Jeremia gebe lau sêkic
ênen biŋ ma Apômtau kêpô lêna ḥanô kêtu nê lauŋa.
Apômtau agêc Jeremia sêlêŋ biŋ lau gebe tetoc
tauŋ sa ma sêŋgôm sec atom.

14

Oc kêsêgô gamêŋ

¹ Apômtau kêsôm gêdêŋ aê, Jeremia, kêtu oc
kêsêgô gamêŋŋa gebe

² “Juda gêjam abec
nê malac sêmasaŋ biŋŋa kêtu gasaŋ
ma nê lau sêc nom tonêŋ ḥalélôm ḥawapacgeŋ
ma Jerusalem gêmôēc gebe sênam eŋ sa.

³ Lau towae sêšakij nêŋ sakinjwaga kêtu têtê buŋa.
Êsêac sêja bumata,
mago têtap bu sa atomanô.

Êsêac sêmu sêmêj tonêj bulakôp sawagenj.

Êsêac majenj ma kauc kêlêsôp,
tec sêsañ lañôjanô auc.

⁴ Kom gêjac atom

ma nom ñakeleñ kêsa lañgwageñ.

Lau-sêkalij-nomwaga sêmoa tomajengeñ,
tec sêsañ nêj lañôjanô auc.

⁵ Mojawa têna gêwi nê ñalatu wakuc siñ
anja kôm gebe gêgwañ masianô.

⁶ Doñkibôm sêkô gamêj ñabau selec-selec
ma imbeleñ olec-olecgeñ amboac kêambôm.

Êsêacnêj matejanô kêtû malô gebe genj sêniñja
masi.

⁷ “Aêñoc lau sêmôêc gêdêj aê gebe
‘O Apômtau, aêacma sec geoc aêac lasê,
mago ônam aêac sa êtu aômnêm ñaêña.

Aêac akac tauñ su anja aômnêm kêtû dim taêsam.
Aêac agôm sec gêdêj aôm.

⁸ Aôm taômgeñ, tec lau Israel sêkêj mateñ.
Aôm taômgeñ kôtôm gebe ônam aêac sa êndêj gêj
enseñ aêacña.

Kêtû asageñja gômoa ma gamêj amboac ñacjaba
teñ
amboac ñacleñ teñ, tañ gêmoa gêbêc tagenj nañ.

⁹ Kêtû asageñja aôm gômoa amboac ñac, tañ gêj teñ
kêtakê eñ nañ, amboac siñwaga teñ nê ñaclai
masi gebe ênam saña nañ.

O Apômtau, aôm gômoa gôwiñ aêac.

Sê aômnêm ñaê kêpi aêac. Ôwi aêac siñ atom.’ ”

¹⁰ Apômtau kêsôm biñ tonec kêkanôj lau tonañja
gebe “Êsêac têntac gêwiñ gebe sêlêti sejo sêja-sejo

sêja ma sêjam gôliŋ nêŋ eŋkaiŋ atom. Amboac tonaj aê galic êsêac gêjac aê matocanô ɳajam atom. Aê gabe taêc ênam êsêacnêŋ geo, tanj sêgôm naŋ, ɳapanj ma jakêŋ ɳagêjô êtu nêŋ secŋa.”

Tôbôm ɳawae

11 Apômtau kêsôm geden aê gebe “Oteŋ mec êtu lau tonec sêmoa ɳajamŋa atom. **12** Êsêac sêjam dabuŋ mo, mago aê gabe janjô êsêac awenj atom. Êsêac sêkêŋ daja to da keleŋ, mago aê gabe jakôc da tau sa atom. Aê gabe janseŋ êsêac su ɳa siŋ to tôbôm ma gêmac sec.”

13 Go aê kasôm gebe “Ojae, Apômtau Anôtô, ôlic acgom, propete sêsôm gêdêŋ êsêac gebe ‘Amac oc alic siŋ atom ma oc aôc tôbôm atom. Aê oc jakêŋ amac aŋgôŋ gamêŋ tonec towamagenj ɳapanj.’”

14 Ma Apômtau kêsôm gêdêŋ aê gebe “Propete tonaj seoc biŋdansaŋ lasê sêjam aê laŋôc, naŋ aê kasakiŋ êsêac atom ma aê kajatu êsêac atom to kasôm biŋ gêdêŋ êsêac atom. Êsêac seoc ɳakatu dansaŋ to biŋ ɳâôma ma dansaŋ, tanj êsêac tauŋ nêŋ ɳalêlôm taênj gêjam naŋ, lasê gêdêŋ amac.

15 Amboac tonaj tec Apômtau kêsôm biŋ tonec kêkanôŋ propete tau gebe Propete, tanj kasakiŋ êsêac atom, mago seoc biŋ lasê sêjam aê laŋôc ma sêsôm gebe ‘Siŋ to tôbôm oc êtap gamêŋ tonec sa atom’ naŋ siŋ to tôbôm tau oc enseŋ êsêac su sênaŋa. **16** Ma lau, tanj propete seoc biŋ lasê gêdêŋ êsêac naŋ, siŋ to tôbôm oc enseŋ êsêac su ma sêmbaliŋ êsêac siŋ sênenç intêna Jerusalemŋa ma ɳac teŋ êmoa gebe ênsuŋ êsêac to nêŋ lauo ma nêŋ latusio to ɳacŋa atom. Gebe aê gabe jansêwa êsêac tauŋ nêŋ sec naêpi êsêac tauŋ.

17 “Aôm ôsôm biŋ tonec êndêŋ êsêac gebe
 ‘Matocsulu enseleŋ êtôm êmbêc to eleŋgeŋ,
 enseleŋ ma êpa atom
 gebe sêjac ηoc lau latuŋio, awêtakinj tau, e kêtap
 kamoc kapôeŋ sa.

Sêjac enj secanô.

18 Aê embe jasa kôm jana, oc jalic ηacmatê, taŋ siŋ
 gesenj êsêac su naŋ.

Ma embe jamêŋ malac, oc jalic lau togêmac
 tôbômŋja.

Propete to dabuŋwaga sêjac laoc gamêŋgeŋ
 ma sêpô lêna kauc sênam lau saŋa.’ ”

Lau teteŋ Apômtau ηanôgeŋ

19 Aôm kôtiŋ Juda su samucgeŋ me.

Aôm ôlim ηakam gêdêŋ Sion me.

Amboac ondoc tec gôjac aêac
 kêtôm gebe ôliŋ ηajam êsa êtiam atom nec.

Aêac akêŋ mateŋ têm ôliŋ ηajam êsaŋa,
 mago gêŋ êtakê aêacŋageŋ mêmkêsa.

20 O Apômtau, aêac ajala ma sec to tameŋinêŋ keso
 gebe aêac agôm sec gêdêŋ aôm.

21 Ôtiŋ aêac su atom êtu nêm ηaêŋa
 ma ôŋgôm nêm lêpôŋ ηawasi ηawae êtu sec atom.
 Taêm ênam nêm poac, taŋ kômoatiŋ gêdêŋ aêac naŋ,
 ma onseŋ su atom.

22 Tenteŋlatunêŋ anôtôi jaba têtôm gebe sêkêŋ kom
 ênac me.

Me undambê kêtôm gebe êŋgôm kom ênsêwa me
 masi.

O Apômtau Anôtô, aôm taômgeŋ kôtôm.

Aêac akêŋ mateŋ aôm taômgeŋ
 gebe aôm gôgôm gêŋ samob tonanj ηai ηanô kêsa.

15

Apômtau têtac ɻandaŋ sec gêdêŋ Juda

¹ Go Apômtau kêsôm gêdêŋ aê gebe “Mose agêc Samuel embe sêkô aê laŋôcnêm̄ja, aêŋoc ɻalêlôm oc ênam tau ôkwi êndêŋ lau tonec atom. Onsoc êsêac sêc su aŋga aê laŋôc-anôŋa ma sêc sêna. ² Ma êsêac embe têtu kênac aôm gebe ‘Aêac ana ondoc,’ go ôsôm êndêŋ êsêac gebe Apômtau kêsôm biŋ tonec gebe

Lau tanj gêmac sec gêjac êsêac ɻawae naŋ, sêndêŋ gêmac sec sêna.

Ma lau, tanj siŋ gêjac êsêac ɻawae naŋ, sêndêŋ siŋ sêna.

Ma lau, tanj tôbôm gêjac êsêac ɻawae naŋ, sêndêŋ tôbôm sêna.

Ma lau, tanj kapoacwalô gêjac êsêac ɻawae naŋ, sêndêŋ kapoacwalô sêna.”

³ Apômtau kêsôm gebe “Aê jajalinj gêŋ enseŋ êsêac sunja aclê sa, siŋ gebe ênac êsêac, kêam gebe sêkac êsêac popoc, moc umboŋ ɻalabuŋa to bôc nom̄ja gebe senseŋ to sêdaŋgôŋ êsêac. ⁴ Ma aê jaŋgôm êsêac têtu gêŋ êtakê nom ɻagamêŋ kiŋja samobňa, kêtu Judanêŋ kiŋ Hiskia latu Manase nê sec, tanj gêgôm aŋga Jerusalem naŋja.”

⁵ Apômtau kêsôm gebe

“O Jerusalem, asa oc taê walô aôm.

Ma asa êtaŋ aôm̄ja.

Asa ênac aôm kêsi
gebe êtu kênac gebe aôm gômoa amboac ondoc.

⁶ Aôm kôtiŋ aê su.

Aôm kôkêŋ dêmôêm aê.

Amboac tonaj aê kamêtôc lemoc ma gasenj aôm su

gebe aê ôlic ñakam kêsa gebe taêc walô aôm.

⁷ Añga malac tonec ñagamêj samob
aê katiñ amac adêj mu amboac gêj ñapaôma.
Aê gaseñ aêñoc lau amac su.

Aê gajac nêm ñapalêo to ñac êndu gebe awi nêm lêj
sec siñ atom.

⁸ Awêtuc añga nêm gamêj ñanamba
kêlêlêc gañac gwêcña su.

Aê gajac nêm lau matac, tañ sêmoa tonaclai nañ
êndu
ma gagôm nêj teneñi sêôc gêjwapac.

Aê gajac êsêac sep tagen ña gêjwapac e selendec
ñanô.

⁹ Napalê 7, tañ sêjaña nañ, teneñi mata kêlô
ma kêsi de sec.

Nê oc ñawê gêjam tau ôkwi kêtu ñakesec.
Enj maya kêsa-ma gêmoa towaemêgen.

Aê gabe jakêj nêm ñacio sênac amac,
tañ gacgen amoá matem jali nañ, ña siñ.

Aê Apômtau tau, kasôm biñ tonan.”

Jeremia kêteñ gêdêj Apômtau

¹⁰ Ijoc aêma. O tinoc, kôkôc aê o wageñ. Lau
gamêj tonecña samob sêlic aê amboac kisamôkê to
kalomtêna. Aê kakêj mone kêtu tôp gêdêj ñac teñ
atom ma kateñ gêj teñ añga ñac teñne atom, mago
samob sêpuc boa aê. ¹¹ O Apômtau, embe aê janam
sakin aôm ñajam atom ma embe aê jateñ gêj kêsi-
kêsiñeñ êtu ñoc soñjo-soñjo, tañ sêmoa gêjwapac to
sêpô lêna ñalêlôm nañ atom, go êsêacnêj biñ sêpuc
boa aêña ñanô êsamañ. ¹² Teñ êtôm gebe êpôj ain,
ain añga gamêj gêmu kêsêpña (nodoña), tañ sêgaluñ
gêwiñ bras nañ, tulu me. Oc masi samucgeñ.

¹³ Apômtau kêsôm gêdêñ aê gebe “Aê gabe jasakinj ɻacjo gebe sêjaŋgo amacnêm awa to gêlôŋ ɻajam-ɻajam su gebe êjô nêm sec, taŋ agôm kêtôm gamêñ samobgeñ naŋ. ¹⁴ Aê gabe jakêŋ amac anam sakiŋ nêm ɻacjo aŋga gamêñ, taŋ ajam kauc naŋ, gebe aê têtac ɻandaŋ kêtôm ja, taŋ gelom gedenj tôŋgeñ naŋ.”

¹⁵ Go aê kasôm gebe “O Apômtau, aôm kôjalagac. Taêm ênam aê ma ônam aê sa. Ôkêŋ ɻagêjô êndêñ lau, taŋ sêlêsu aê naŋ. Ôê kanôŋ êsêac e sêncac aê êndu nec atom. Taêm ênam gebe êsêac sêsôm biŋ kési-kêsigeñ kêpi aê kêtû aômnêm ɻaêŋa. ¹⁶ Aômnêm biŋ gêôc ɻoc ɻalêlôm tôŋ. O Apômtau, lausiŋ undambêŋa nêŋ Anôtô, nêm biŋ gêgôm aê têtac ɻajam kêsa ma ôlic kêpi-kêpigeñ. ¹⁷ Aê gaŋgôŋ gawiŋ lau ômacŋa ma katu samuc gawiŋ êsêac atom. Aôm lêmam kêkanôŋ aê, tec gamoa ɻoc lêtêgeñ ma nêm têmtac ɻandaŋ gêjam aê auc. ¹⁸ Kêtû asageŋña gêŋwapac kêkôniŋ aê gêmoa. Kêtû asageŋña lau sêjam aêŋoc kamoc sa kêtôm atom. Kêtû asageŋña aêŋoc kamoc gemo atom. Aôm gobe ôŋgôm aê amboac bu, taŋ ɻakeleŋ kêsa gêdêŋ têm oc kêsanya naŋ me.”

¹⁹ Apômtau gêjô biŋ tonaj amboac tonec gebe “Aôm embe ômu ôndêŋ aê ômôenj, go jakôc aôm sa êtiam ma aôm ôtu aêŋoc sakiŋwaga êtiam. Aôm embe ôsôm biŋ ɻanô teŋ, biŋ agwa-agwa atom, go aôm ôtu ɻoc propete êtiam. Lau oc sêmu dêndêŋ aôm sêwac, tec aôm ôndêŋ êsêac ôna atom. ²⁰ Aê oc jakêŋ aôm ôtu tuŋbôm bras ɻajaŋa êndêŋ êsêac. Êsêac oc sêncac siŋ êndêŋ aôm, mago sêku aôm tulu atom. Aê gabe jamoa jawiŋ aôm ma japuc aôm tôŋ to janam

aôm sa. ²¹ Aê oc janam aôm kêsi aŋga lau sec to alôb-alôb nêŋ ɳaclai. Aê Apômtau tau, kasôm biŋ tonanj.”

16:1-17:27 Lau Juda sênaŋa ɳapuc kêsêp ɳasêbu tonec. Jeremia keteŋ meŋ gebe Apômtau ênam eŋ sa ma Anôtô gêjac biŋsu lau gebe sênam dabun om sabat.

18

¹ Biŋ tanj Apômtau kêsôm gedeŋ Jeremia naŋ, tonec gebe ² “Ôndi, ôsêp ɳac-kêpac-kuwaga nê andu ôna. Aê gabe jasôm biŋ êndêŋ aôm ôŋô aŋga tônê.” ³ Tec aê kasêp ɳac-kêpac-kuwaga nê andu gaja ma ɳac tau gêjac ku gêmoa. ⁴ Ma ku, tanj eŋ gêjac ɳa nom naŋ, kêtû sec aŋga eŋ lêma, tec eŋ gêjam nomku tau ôkwi kêtû ku wakuc teŋ kêtôm lau-sêpac-kuwaga nêŋ mêtê.

⁵ Ma Apômtaunê biŋ gêdêŋ aê gebe ⁶ “O gôlôac Israel, aê katôm gebe jaŋgôm amac êtôm ɳac-kêpac-kuwaga gêgôm nomku atom me.” Apômtau kêsôm gebe “O gôlôac Israel, alic acgom, amac asêp aê lemoc kêtôm nomku kêsêp ɳac-kêpac-kuwaga lêma.

⁷ Êndêŋ ɳasawa teŋ oc jasôm êtu tōŋ êpi lau-m teŋ me gamêŋ kinŋa teŋ, gebe jambuc êsêac sa to jakôniŋ êsêac ma janseŋ êsêac su. ⁸ Mago lau, tanj kasôm biŋ kêpi naŋ, embe sêkac taŋsu aŋga sec, go aê janam gêŋ sec, tanj gabe jaŋgôm êndêŋ êsêac naŋ ôkwi. ⁹ Ma êndêŋ ɳasawa teŋ aê jasôm êtu tōŋ êpi lau-m teŋ me gamêŋ kinŋa teŋ gebe jakwê sa to jasê. ¹⁰ Mago êsêac embe sêŋgôm sec ênêc aê laŋôcnêmja ma sêkêŋ tanj aê aoc atom, go aê janam gêŋ ɳajam, tanj gabe jaŋgôm êndêŋ êsêac naŋ ôkwi. ¹¹ Amboac tonanj tec ôsôm êndêŋ lau Juda to êndêŋ êsêac, tanj

sêngôŋ Jerusalem naŋ, gebe ‘Apômtau kêsôm biŋ tonec gebe Alic acgom, aê kamasaŋ lêŋ gêŋwapac enseŋ amac suŋa ma taêc gêjam lêŋ janac amacŋa. Amboac tonan amac samob anam taôm ôkwi anga nêm lêŋ sec to amêtôc nêm lêŋ to nêm kôm êtu solop acgom.’

¹² “Mago êsêac oc sênsôm gebe ‘Biŋ tonan ɻanô masi. Aêac oc andaŋguc tauŋ ma têntac gêwiŋ ma aêac samob oc angôm biŋ, taŋ ma ɻalêlôm ɻadani êkac aêacŋa naŋ, ɻanô êsa.’”

¹³ Kêtu tonanŋa Apômtau kêsôm biŋ tonec gebe “Atu kênac tentenŋlatu, êsêac oc sêŋô biŋ amboac tonan me masi.

Awêtakiŋ Israel gêgôm gêŋ secsêga teŋ.

¹⁴ Lebanon ɻasno oc êwê e ênaŋa anga poctêna Sirion me.

Me bu lôčha, taŋ keseleŋ toŋalucgeŋ naŋ, oc êpa me.

¹⁵ Mago ɻoc lau sêliŋ aê siŋ.

Êsêac sêkêŋ da ɻamalu gêdêŋ anôtô dansan.

Êsêac sêôc seso anga nêŋ intêna,

taŋ gêmuŋgeŋ sêjam naŋ,

ma sêsa intêna ɻamagêŋa, sêsa intênasêga atom.

¹⁶ Êsêac oc sêngôm nêŋ gamêŋ êtu gasaŋ

ma lau sêsu susu enden tôngeŋ.

Ma lau samob, taŋ sêwê sêna sêmêŋ naŋ têtakê ma têdaŋ gêsuŋ.

¹⁷ Aê jansen êsêac êlinj-êlinj anga ɻacio laŋôŋnêmŋa amboac mu kelelo ka ɻalaŋuŋ êlinj-êlinj.

Êndêŋ têm gêŋwapacŋa naŋ,

aê oc jatôc laŋôcanô êndêŋ êsêac atom, jambuc dêmôêc êsêac.”

Lau sêkic Jeremianê biŋ

18 Go êsêac sêôm gebe “Ajôc, takic Jeremianê biñmañ gebe eñ embe êmoa atom, mago dabuñwaga oc êpô lêna biñsu atom ma ñjac tokauc êpô lêna biñ ênam lau saña atom ma propete êpô lêna biñ eoc lasêña atom. Ajôc, takêj tanejê ênê biñ samob ñapepgeñ gebe tanac lakô eñ ña tau nê biñ.”

Jeremianê mec

19 O Apômtau ôkêj tanjam aê
ma ôñô ñoc tanjiboa.

20 Sec êjô ñajam oc êtôm me.

Êsêac sêkwê sê kêtua aêja.

Tâêm ênam gebe kakô aôm lañômnêmja
gebe jasôm biñ ñajam êndêj aôm êtu êsêacña
gebe janam aôm têmtac ñandañ ôkwi aنجa êsêacnêj.
21 Amboac tonaj ôkêj nêj gôlôac ñasec-ñasec sêôc
tôbôm.

Ôkêj êsêac sêndêj siñ ñanjaclai.

Ôkêj nêj lauo têtu lauo kapoac to awêtuc
ma nêj ñacwaga têtap gêmac sec sa e sêmac êndu.
Ma nêj lau matac sênac siñ e siñ ensej êsêac su.

22 Êndêj tan aôm ôsakij kêjañgowaga têtap êsêac sa
sep tagej nañ,

tanjiboa êpi aنجa nêj andu samob.

Gebe êsêac sêkwê sê gebe aê jasêp ma sêwa lakô
gebe ênac aê.

23 O Apômtau, mago aôm kôjala nêj biñ samob, tan
sêkic kêtua aêja nañ.

Ôsuc êsêacnêj keso ôkwi atom
to ômbuñ êsêacnêj sec su aنجa lañômnêmja atom.
Ôkêj nêj ñacjo sêku êsêac tulu sênêc aôm
lañômnêmja.

Sêndac aôm êndêj têm têmtac ɳandaŋja.

19

Biŋ taŋ ku popoc kēdôŋ naŋ

¹ Apômtau kêsôm biŋ tonec gebe “Ôna ma ônam ôli ku teŋ, taŋ sêpac ɳa nom naŋ. Go ôkôc launêj laumata ɳagêdô to dabuŋwaga laŋwa ɳagêdô ² ma ôsa gaboaŋ Benhinonŋa, taŋ gêc Sacgêdô Kusaboacŋa naŋ, ôna ma ôsôm biŋ, taŋ oc jasôm êndêj aôm naŋ, lasê aŋga tònê. ³ Ôsôm gebe ‘O amac kiŋ Judaŋa to amac lau, taŋ aŋgôŋ Jerusalem naŋ, akêŋ taŋem Apômtaunê biŋ. Lausiŋ undambêŋa nêŋ Apômtau, Israelnêŋ Anôtô, kêsôm gebe Alic acgom, aê oc jakêŋ gêŋwapac kaiŋ teŋ, taŋ enseŋ gamêŋ tonan su naŋ, ma lau samob, taŋ sêŋô biŋ tonan ɳawae naŋ, oc têtakê sec. ⁴ Lau sêwi aê siŋ ma sêgôm gamêŋ tonec kêtü sec gebe sêkêŋ da gêŋmaluŋa gêdêŋ anôtôi jaba, taŋ êsêac to êsêac tameŋi ma kiŋ Judaŋa sêjam kauc naŋ, aŋga gamêŋ tau. Ma êsêac sêkêc lau tobiŋmê nêŋ dec siŋ e gêjam gamêŋ tau auc. ⁵ Ma êsêac sêboa altar sa kêtü Balŋa gebe sêkêŋ latuŋi sêsa ja têtü daja êndêŋ Bal. Aê kajatu biŋ tonan ma galôc sa atom ma biŋ amboac tonan taêc gêjam gêc ɳoc kauclêlôm atom. ⁶ Kêtü biŋ samob tonan ɳaiŋa Apômtau kêsôm gebe Alic acgom, bêc oc mênjêsa, go sêsam gamêŋ tonan gebe Topet me gaboaŋ Benhinonŋa êtiam atom, sêsam gamêŋ tau gebe Gaboaŋ sêjac ɳamalac ênduŋa. ⁷ Ma aŋga gamêŋ tonan aê gabe janseŋ biŋ, taŋ Juda to Jerusalem sêmasaŋ naŋ, su ma jakêŋ nêŋ launêŋ ɳacio sênaç êsêac êndu ɳa siŋ to jakêŋ êsêac sêsep lau, taŋ sêkic êsêacnêŋ biŋ naŋ lemenj. Aê oc jakêŋ nêŋ

ηacmatê têtu moc umboŋ ηalabuŋa to bôc nomŋa nêŋ gwada. ⁸ Aê oc jakêŋ malac tonec êŋgôm lau têtakê ma sêsu susu. Lau taŋ sêwê sêja sêmêŋ naŋ, oc têtakê ma têndaiŋ gêsuŋ êtu gêŋwapac, taŋ gesen malac tau su naŋŋa. ⁹ Êndêŋ taŋ ηacio to lau, taŋ sêkic êsêacnêŋ biŋ naŋ, sêŋgi malac tau auc to sêkôniŋ êsêac ηa gêŋwapac ηanô naŋ, aê oc jakêŋ êsêac sêniŋ latuŋio to ηac nêŋ ηamêšôm ma lau samob oc sêniŋ lau sackapoacgêdô gêdêŋ tauŋja nêŋ ηamêšôm.'

¹⁰ "Go aôm ôtuc ku tau popoc aŋga lau, taŋ sêwiŋ aôm naŋ laŋjôŋnêmja ¹¹ ma ôsôm êndêŋ êsêac gebe 'Lausinj undambêŋa nêŋ Apômtau kêsôm biŋ tonec gebe Aê oc jatuc lau tonec to nêŋ malac popoc êtôm ηac teŋ kêtuc ku popoc e êtôm gebe tambêñôc êtiamaŋ atom. Lau sênsuŋ nêŋ ηacmatê êsêp gamêŋ Topet gebe gamêŋ sênsuŋ ηacmatê êsêpŋa ηateŋ oc ênêc atom. ¹² Apômtau kêsôm gebe Aê oc jaŋgôm malac tonec to lau, taŋ sêŋgôŋ ηalêlôm naŋ, êtôm tonaj e malac tau êtôm Topet. ¹³ Andu Jerusalem to kiŋ Judaŋa nêŋ andu êtu gamêŋ alôb-alôb êtôm Topet gebe lau sêkêŋ da gêŋmaluŋa gêdêŋ umboŋ ηagêŋlêlôm ma sêkêc wain kêtu da gêdêŋ anôtôi jaba aŋga andu tau ηasalôm ηaô.' "

¹⁴ Go Jeremia gêmêŋ aŋga Topet, taŋ Apômtau kêsakiŋ en gêja gebe eoc biŋ lasê naŋ, jakêkô Apômtaunê andu ηamalacluŋ ma kêsôm gêdêŋ lau samob gebe ¹⁵ "Lausinj undambêŋa nêŋ Apômtau, Israelnêŋ Anôtô, kêsôm biŋ tonec gebe Alic acgom, aê oc jakêŋ gêŋwapac sec, taŋ kasôm lasê su naŋ, êpi malac tonec to malac gamêŋ tonecŋa samob gebe êsêac gêsuŋtêkwa ηatoŋ sec ma dedec gebe

sêñô aêñoc biñ.”

20

Pasur kékêñ Jeremia gêngôñ kapoacwalô, tec eñ etap ñagêjô ñawapac sa

¹ Ma Imer latu dabuñwaga Pasur, tañ kêtû Apômtaunê andu ñagejobsêga nañ, gêñô biñ, tañ Jeremia geoc lasê nañ. ² Go Pasur gêjac propete Jeremia ma kêkapiñ eñ akaiñ tôñ ña ka, tañ sêmasañ gêc Apômtaunê andu ñasacgêdô gêmu kêpiña, tañ sêsam gebe Benjaminnê Katam nañ ñagala. ³ Ñageleñ Pasur kékôc Jeremia su añga ka ma Jeremia kêsôm gêdêj eñ gebe “Apômtau kêsam aômnêm ñaê Pasur atom, gê nêm ñaê gebe ‘Gêñ-kêtakê-lauña-kêpi-makeñ-makeñ.’” ⁴ Gebe Apômtau kêsôm biñ tonec gebe ‘Ôlic acgom, aê jakêj aôm ôtu taôm to nêm lau nêñ gêj êtakê amacña. Nem launêj ñacio oc sênac êsêac ña siñ êndu ma aôm taôm oc ôlic ña matamanô. Ma aê jakêj lau Juda samob sêsep kiñ Babelña lêma. Eñ oc êwê êsêac sêñgôñ kapoacwalô añga Babel ma ênac êsêac ña siñ.

⁵ Ma teñ êwinj gebe jakêj malac tau ñakanom samob to waba samob, tañ sêjac sa nañ, ma nêñ awamata samob to Judanêj kiñ nêñ gêlôñ samob êsêp ñacio lemeñ. Êsêac oc sêjanço su ma sêkôc gêj tau sêna Babel. ⁶ Ma aôm, Pasur, to nêm gôlôac samob oc añgôñ kapoacwalô. Oc ana Babel ma amac êndu añga tònê ma sênsuñ aôm to nêm lau samob, tañ goc biñ keso lasê gêdêj êsêac nañ, anêc tònê.”

Jeremia kêtaj gêdêj Apômtau

⁷ O Apômtau, aôm kôtim aê
ma aê kakêj gêwij nêm biŋ ɻalêsi.
Aôm ɻajaŋa kôlêlêc aê su
ma kôku aê tulu.
Lau samob sêômac aê
ma sêsu aê susu ɻapaŋ.

⁸ Kêtôm têm aê kasôm biŋja samob aê kataŋ
to gamôêc gebe “Ojae, ɻaclai sec gesen aê ɻawaô.”
O Apômtau, êsêac sêmajec aê ma têtaŋ pêlê aê ɻapaŋ
gebe aê kasôm nêm jaeŋ lasê.

⁹ Mago embe jasôm gebe “Aê gabe jaliŋ Apômtau
sinj
ma jasôm biŋ janam eŋ lanjô êtiam atom,”
mago nêm jaeŋ kôlakoc aê amboac ja aŋga ɻoc
ɻalêlôm.

Aê tekoc gêbac gebe jakôc gêj tau tôj ma katôm
gebe jaŋgaminj biŋ tau atomanô.

¹⁰ Aê gaŋô lau samob sêjac biŋ kesec-kesec gebe
“ɻaclai sec kêpi makenj-makeŋ. Amboac tanj daoc eŋ
lasê êndêŋ gôlinjwaga.”

Aê tauc ɻoc lau sêsaê gebe jana tauc êndu.
Êsêac sêsôm gebe “Tasau eŋmaŋ, go moae takôc eŋ
tôj ma takac kamocgôc.”

¹¹ Mago aôm, Apômtau, gêmoa gôwiŋ aê tonjajaŋa ma
ɻaclai
amboac tonaj êsêac, tanj sêlêsu aê naŋ, oc sêgôm
elêmê.

Êsêac oc sêŋgôm nêŋ biŋ ɻanô êsa atom,
tec majenj êsa endenj tôŋgeŋ.

Ma lau sêliŋ biŋ majenjna sinj atomanô.

¹² Mago lausinj undambêŋa nêŋ Apômtau, aôm
kôsaê lau jagêdêŋ.

Aôm kôjala gêŋ, tanj gêc êsêacnêŋ ɻalêlôm to kauc.

Amboac tonaq ôkêñ aê jalic aôm ôkêñ ñagêjô êndêñ
 ñoc ñacjo
 gebe aê kakêñ ñoc gêj samob kêsêp aôm lêmam.

13 Anam wê êndêñ Apômtau.

Alanem Apômtau.

En gêjam lau, tañ sêôc gêjwapac nañ,
 kêsi anga lau alôb-alôb nêñ ñaclai.

14 Apuc boa bêc, tañ tinoc kêkôc aê nañmañ.

Aliñ bêc, tañ tinoc kêkêñ aê kasa gamêñ nañ siñ.

15 Apuc boa ñac, tañ gêgôm tamoc têtac ñajam kêsa
 gêdêñ tañ en kêkêñ ñawae tonec gêdêñ en gebe
 “Nopalê ñac. Aôm kôtap latôm teñ sa” nañ.

16 Ñac tau tonaq êtôm malac,

tañ Apômtau gesen su ma taê walô atom nañmañ.

En êñô sêncac wali êndêñ bêbêcgeñ
 ma siñ ñakicsêa êndêñ ocsalô.

17 Gebe en gêjac aê êndu gêdêñ katu awê atomgeñ
 nañ atom.

Embe êñgôm amboac tonaq, go tinoc têtaclêlôm êtu
 ñoc sêô.

18 Tinoc kêkôc aê o wageñ.

En kêkôc aê gebe ñandañ to gêjwapac êtap aê sa ma
 jamac êndu tomajocgeñ me.

21:1-22:30 Jeremia kêkêñ Apômtaunê jaen gêdêñ
 lau Juda gebe êmêtôc to enseñ lau-m ñagêdô to nêñ
 kin su êtu nêñ tanjeñpêcña. Apômtau oc êmêtôc to
 êkêñ ñagêjô êndêñ lau nomña samob.

23

Lau ñapopoc oc sêmu sêmêj

1 Apômtau kêsôm gebe “Ojae laugejob, tañ sesen
 to sêsa ñoc gamêñ ñadomba êliñ-êliñ nañ.” **2** Kêtu

tonaŋja Apômtau, Israelnêj Anôtô, kêsôm biŋ tonec kêkanôŋ laugejob, taŋ sejop ŋoc lau naŋ, gebe “Amac ajop ŋoc domba ŋatoŋ atom, asa êsêac êlinŋ-êlinŋ ma asoc êsêac sêc sêja. Amboac tonaj oc andec aê êtu nêm secŋa. Apômtaunê biŋ tau tonec.

³ Ma aê tauc gabe jajon ŋoc domba ŋapopoc sa aŋga gamêŋ samob, taŋ kapalip êsêac naŋ, ma jawê êsêac sêmu sêmêŋ nêŋ gamêŋ sêniŋ gêŋŋja êtiam. Ma êsêac sênam ŋanô e têtu taêsam. ⁴ Aê oc jakêŋ laugejob gebe sejop êsêac ma êsêac têtêc tauŋ êtiam atom me gêŋ teŋ êtakê êsêac êtiam atom ma nêŋ teŋ ênaŋa atom. Apômtaunê biŋ tau tonec.”

⁵ Apômtau kêsôm gebe “Alic acgom, bêc oc mêmêsa, go jaŋu Dawidnê ŋalaka gêdêŋ teŋ sa. Eŋ êtu kiŋ ma ênam gôlinŋ tokaucgeŋ ma êmêtôc lau naêndêŋgeŋ to etoc biŋgêdêŋ sa aŋga gamêŋ tau. ⁶ Êndêŋ nê têm eŋ oc ênam lau Juda sa ma lau Israel sêŋgôŋ ŋaŋeŋ êsa. Ma sêsam eŋ ŋa ŋaê tonec gebe ‘Apômtau-aêacnêŋ-biŋgêdêŋ.’ ”

⁷ Apômtau kêsôm gebe” Alic acgom, têm oc mêmêsa, go lau sêšom êtiam atom gebe ‘Aê jatôc lemoc êndêŋ Apômtau mata jali, taŋ gêwê lau Israel sêpi aŋga Aiguptu sêmêŋ naŋ,’ ⁸ oc sêšom gebe ‘Aê jatôc lemoc êndêŋ Apômtau mata jali, taŋ kêkôc to gêwê gôlôac Israel nêŋ wakuc aŋga gamêŋ nodonja to aŋga gamêŋ samob, taŋ kêjanda êsêac naŋ, gebe sêŋgôŋ tauŋ nêŋ nom.’ ”

Jeremianê jaen kêtua propeteŋa

⁹ Aêŋoc ŋalêlôm popoc
ma ŋoc ŋatêkwa wiwigceŋ.
Apômtau to nê binj dabuŋ kêtakê aê,

tec katôm ñac, taŋ gêŋ kêjaŋiŋ eŋ naŋ,
 katôm ñac, taŋ gênôm wain anaboa naŋ.

10 Lau taŋ sêkêŋ dêmôeŋ Apômtau naŋ, sêjam
 gamêŋ auc samucgeŋ.
 Êsêac sêsa nêŋ lêŋ alôb-alôb ma sêjaiŋ nêŋ ôliŋwalô
 kêpi gêŋ geo.
 Apômtau kêpuc boa nom gebe êôc wapac
 ma gêgwaŋ êtu masê kêtû êsêacŋa.

11 Apômtau kêsôm gebe
 “Propete to dabuŋwaga sêkêŋ gêwiŋ Anôtô atom.
 Aê katap êsêac sa sêgôm sec aŋga lôm dabuŋ tau
 ñalêlôm.

12 Intêna taŋ êsêac sêsa naŋ, ñalêŋô to ñakesec.
 Aê gabe jaŋgôm êsêac sêka selelec ma sembenj.
 Aa oc jakêŋ gêŋwapac êpi êsêac.
 Têm sêkôc ñagêjôŋa kêdabiŋgac.
 Aê Apômtau tauc kasôm biŋ tonanj.

13 Aê galic propete Samariaŋa nêŋ sec.
 Êsêac sêsa biŋ sêjam anôtô Bal laŋô ma sêwê ñoc
 lau seo sic.

14 Mago aê galic propete Jerusalemŋa sêgôm sec
 kêlêlêc.
 Êsêac sêgôm gêŋ mockaiŋŋa ma sêsaŋ biŋdansaŋ.
 Êsêac sêpuc lau tôŋ gebe sêŋgôm sec.
 Amboac tonanj tec teŋ gêwi lêŋ êŋgôm secŋa siŋ
 atom.
 Aê galic êsêac samob kêtôm malac Sodom
 ma têtu sec têtôm lau Gomoraŋa.”

15 Tec lausinj undambêŋa nêŋ Apômtau kêsôm biŋ
 tonec kêtû propete Jerusalemŋa gebe
 “Aê gabe jakêŋ gêŋ ñamakic êndêŋ êsêac sêniŋ
 to bu ñamalic êndêŋ êsêac sêñôm

gebe êsêac sêkêj nêj gêj alôb-alôb gelom-gelomgej gêja e gêjam gamêj samucgej auc.”

¹⁶ Lausinj undambêja nêj Apômtau kêsôm gêdêj lau Jerusalem ja gebe “Akêj tañem biñ, tañ propete sêsôm nañ atom. Êsêac sêsaú sêôc amac, tec akêj matej biñdansañ. Êsêac sêsôm biñ, tañ êsêac tauñ taêj gêjam nañ, sêsôm biñ, tañ aê kasôm nañ atom. ¹⁷ Êsêac sêsôm gêdêj lau, tañ sedec gebe sêkêj tañej biñ, tañ aê kasôm nañ, gebe gêj samob oc ênêc hajamgej êtu êsêacña. Ma êsêac sêsôm gêdêj lau samob, tañ môkêj takôc nañ, gebe gêjwapac oc êmoasac êsêac atom.”

¹⁸ Aê kasôm gebe “Propete tonaj nêj tej kêjala biñ, tañ Apômtau taê gêjam gêc lêlômgej nañ atom. Êsêacnêj tej gêjô me kêjala ênê jaej me kêkêj taña to taña wamu ênê biñ atomanô. ¹⁹ Ênê têtac ñandañ kêtôm mutêna to mulai sec, ekoloñ lau alôb-alôb môkêjapac. ²⁰ Ênê têtac ñandañ êtu malô atom e êndêj êngôm gêj samob, tañ gebe êngômna nañ, su acgom. Êndêj bêc, tañ mêmêsa nañ, lau oc sêjala gêj tonaj ênêc awêgen.”

²¹ Apômtau kêsôm gebe “Aê kasakinj propete tonaj atom, mago êsêac tauñ sêwac. Aê kakêj jaej tej êsêac sêôc atom, mago sêsôm biñ sêjam aë lanjôc ²² Êsêac embe sêjala biñ, tañ aê taêc gêjam gêc lêlômgej nañ, go sêôc jaej lau e sêwi nêj lêj sec, tañ sêsa nañ, to nêj gêj alôb-alôb, tañ sêgôm nañ sinj.

²³ “Aê Anôtô, tañ gamoa gamêj samob nañ, aê gamoa gamêj tagengej atom. ²⁴ Nac tej êtôm gebe êsinj tau ôkwi êmoa gamêj tej, tañ jalic ej sapu

naŋ atom. Amac ajala gebe aê gamoa undambê to nom samucgeŋ me masi. ²⁵ Aê kajala biŋ, taŋ propete tonaj sêšôm naŋ. Êsêac sêšôm biŋdansaŋ sêjam aê laŋôc ma sêšôm gebe ‘Aê gaēc mêtoc. Apômtau gêsuŋ mê gêdêŋ aê.’ ²⁶ Propete tonaj oc sêwê ɻoc lau seo ɻa biŋdansaŋ, taŋ êsêac tauŋ taŋgêŋ gêjam naŋ, e êndêŋ ondocgeŋ. ²⁷ Êsêac sêjam kauc gebe mê, taŋ êsêac sêšôm naŋ, oc êŋgôm aêŋoc lau sêlinj aê siŋ, kêtôm êsêac tamenji sêlinj aê siŋ ma sêjam tauŋ ôkwi gêdêŋ anôtô jaba Bal. ²⁸ Propete taŋ ênêc mê naŋ, êsôm solopgeŋ gebe gêc mêtgeŋ, mago propete, taŋ gêŋô aêŋoc jaen naŋ, êsôm jaen tonanĝen lasê êndêŋgen. Polom ɻapa to polom ɻanô gêŋ luagêc tonaj ɻaaasageŋ ɻagêdô gêdêŋ tauŋ. ²⁹ Noc jaen kêtôm ja me kêtôm hama teŋ, taŋ kêtuc poctêna popoc naŋ. ³⁰ Tec aê gadec propete tonaj, taŋ sêjam geŋgeŋ tauŋ nêŋ propete ɻagêdô nêŋ biŋ ma sêsaŋ gebe aêŋoc biŋ naŋ. ³¹ Aê gadec propete, taŋ sêšôm tauŋ nêŋ biŋ, mago sêšôm gebe gêmêŋ aŋga aêŋa naŋ. ³² Akêŋ taŋem biŋ, taŋ aê Apômtau tau kasôm naŋ. Aê gadec propete, taŋ seoc nêŋ mê dansaŋ lasê naŋ. Êsêac sêšôm mê tonaj lasê e nêŋ biŋdansaŋ to tetoc tauŋ saŋa gêwê ɻoc lau seo sic. Aê kasakiŋ êsêac to kajatu êsêac gebe sêwac nec atom. Êsêac sêjam lau teŋ sa atomanô. Aê Apômtau, kasôm biŋ tonaj.”

Apômtaunê gêŋ kêkônijŋa

³³ Apômtau kêsôm gêdeŋ aê gebe “Jeremia, aêŋoc lau nêŋ teŋ me propete teŋ me dabuŋwaga teŋ embe êtu kênac aôm gebe ‘Apômtaunê jaen amboac ondoc’, go ôsôm êndêŋ eŋ gebe ‘Aôm kôtu

gêj kékôniŋja teŋ gêdêŋ Apômtau tau ma eŋ gebe enseŋ aôm su.’³⁴ Aêjoc lau nêŋ teŋ me propete teŋ me dabunjaga teŋ embe êsam biŋ tonanđen gebe ‘Apômtaunê gêj kékôniŋja’, go aê oc jakêŋ ñagêjô êndêŋ eŋ to nê gôlôac.³⁵ Tagen lau samob têtu kênac nêŋ ñaci to tawanji gebe ‘Biŋ ondoc Apômtau kêsôm gêjô. Apômtau kêsôm asagen.’³⁶ Amboac tonanj êsêac sêsôm ñalô tonec ‘Apômtaunê gêj kékôniŋja’ êtiam atom gebe teŋ embe êsôm, go aê jaŋgom aêjoc jaeŋ êtu gêj kékôniŋja ñanô teŋ êndêŋ eŋ gebe lau sêjaiŋ Anôtô mata jalinja, Apômtau ñaniniŋ ñatau nê biŋ.³⁷ Jeremia, ôtu kênac propete teŋ gebe ‘Apômtau kékêŋ biŋ ondoc gêjô amacnêm biŋ. Apômtau kêsôm biŋ ondoc.’³⁸ Ma êsêac embe taŋenpêc êndêŋ aêjoc jatu ma sêsôm ñalô tonec ‘Apômtaunê gêj kékôniŋja’, go ôsôm êndêŋ êsêac gebe³⁹ Aê biŋjanôgen gabe jajonj êsêac sa ma jatinj êsêac su lulugeŋ êsêac tauŋ to malac, taŋ kakêŋ gêdêŋ êsêac to nêŋ mimi naŋ.⁴⁰ Aê oc jaŋgom êsêac majenj êsa endeŋ tôngenj, taŋ talinj siŋ atomanô naŋ.”

24:1–25:38 Biŋ mêtôcŋa, taŋ Jeremia geoc lasê gêdêŋ lau Juda naŋ, kêdabinj gebe ñanô êsa. Ma ñac, taŋ Apômtau kêjaliŋ sa gebe êkêŋ ñagêjô êndêŋ ênê lau êjô eŋ su naŋ, Kinj Nebukadnesar. Apômtau êkêŋ ñagêjô êndêŋ lau nomŋa samob.

26

Lau sebe sênc Jeremia êndu

¹ Kinj Judaŋa Josia latu Jojakim kékôc gôlinj sa wakucgeŋ ma Apômtaunê biŋ tonec mêmjkêsa.
² Apômtaunê biŋ tau tonec gebe “Naôkô Apômtaunê

andu ɻamalacluŋ ma ôsôm biŋ samob, taŋ jajatu aôm gebe ôsôm êndêŋ lau aŋga malac Judanə
samob, taŋ sêmêŋ gebe teteŋ mec aŋga Apômtaunê
andu naŋ. Ôŋgamiŋ biŋ teŋ atom. ³ Moae êsêac
oc sêkêŋ taŋeŋ ma samob sênam tauŋ ôkwi am-
boac tonanjeŋ ma jaŋgôm gêŋ, taŋ taêc gêjam gebe
jaŋgôm êndêŋ êsêac êtu nêŋ sec, taŋ sêgômŋa naŋ
atom. ⁴ Ôsôm êndêŋ êsêac gebe Apômtau kêsôm biŋ
tonec gebe Amac embe akêŋ taŋem aê atom ma asa
lêŋ êtôm ɻoc biŋsu, taŋ kakêŋ gêdêŋ amac naŋ atom
⁵ ma amac embe aŋjô ɻoc sakijwaga propete, taŋ
kasakiŋ êsêac kakacgeŋ gêdêŋ amac naŋ, nêŋ biŋ
atom amboac agôm-agôm amoia, ⁶ go jaŋgôm andu
tonec êtôm gagôm gêdêŋ Silo ma tentenlatu aŋga
nom ɻagamêŋ samob embe sêpuc boa lau, go sêsam
malac tonec ɻaâ."

⁷ Dabuŋwaga to propete ma lau samob sêŋô
Jeremia kêsôm biŋ tonan aŋga Apômtaunê andu.

⁸ Ma gêdêŋ taŋ Jeremia gêjac mata nê biŋ, taŋ
Apômtau kêjatu gebe êsôm êndêŋ lau samob naŋ,
dabuŋwaga to propete ma lau samob sêkôc eŋ tôŋ
ma sêšôm gebe "Aôm oc ômac êndu. ⁹ Aôm goc
biŋ lasê gôjam Apômtau laŋô ma kôsôm gebe 'Andu
tonec oc êtôm Silo ma malac tonec oc êtu tuc ma
lau teŋ sêŋgôŋ ɻalêlôm êtiام atom kêtua sageŋŋa.'"
Ma lau samob sêkac sa mêŋsêgi Jeremia auc aŋga
Apômtaunê andu.

¹⁰ Gêdêŋ taŋ Judanêŋ kasêga sêŋô biŋ tau naŋ,
êsêac sêwi kiŋnê andu siŋ jasêšô Apômtaunê
andu ma sêŋgôŋ Apômtaunê andu ɻasacgêdô, taŋ
sêsam gebe Sacgêdô Wakuc naŋ ɻalêlôm. ¹¹ Go
dabuŋwaga to propete sêšôm gêdêŋ kasêga to lau

samob gebe “Nac tonec êtap ɳagêjô êmac ênduŋa sa gebe eŋ geoc malac tonec ênaŋa ɳabiŋ lasê amac taôm aŋô kêsô taŋemsuŋgac.”

¹² Go Jeremia kêsôm biŋ gêdêŋ kasêga to lau samob gebe “Apômtau kêsakiŋ aê gebe jaoc andu tonec to malac tonec ênaŋa ɳabiŋ, taŋ aŋô su naŋ lasê. ¹³ Amboac tonaq galoc amêtôc nêm lêŋ to nêm kôm ma taŋem wamu amacnêm Apômtau Anôtô awa, go Apômtau ênam biŋ sec, taŋ kêsôm lasê kêpi amac naŋ ôkwi. ¹⁴ Tagen aê tauc, tec kasêp amac lemem sugac, tec aŋgôm aê êtôm alic ɳajam to naêndêŋgen naŋ. ¹⁵ Mago ajala biŋ tagen tonec êtu tōŋ gebe amac embe anac aê êndu, go ɳac to-biŋmê nê dec ɳagêjô êpi amac taôm ma malac tonec to ɳalau, taŋ sêŋgôŋ ɳalêlôm naŋ, gebe Apômtau kêsakiŋ aê gadêŋ amac biŋŋanôgeŋ gebe jasôm biŋ samob tonaq ɳai êsô amac taŋemsuŋ.”

¹⁶ Go kasêga to lau samob sêsôm gêdêŋ dabuŋwaga to propete gebe “Nac tonec êwê kaiŋ ɳagêjô êmac ênduŋa atom gebe eŋ kêsôm biŋ gêdêŋ aêac gêjam aêacnêŋ Apômtau Anôtô laŋô.” ¹⁷ Ma gamêŋ tau ɳalaumata ɳagêdô dêdi ma sêsôm gêdêŋ lau samob, taŋ sêkac tauŋ sa naŋ, gebe ¹⁸ “Gêdêŋ Judanêŋ kiŋ Hiskia propete Mika aŋga Moreset geoc biŋ lasê ma kêsôm gêdêŋ Judanêŋ lau samob gebe ‘Lausin undambêŋa nêŋ Apômtau kêsôm biŋ tonec gebe

Oc sêkac Sion ôkwi amboac sêkac nom ôkwi aŋga kôm.

Jerusalem popoc-popocgen êtu lênduc
ma lôc lôm dabuŋŋa ênam-tau ôkwi êtu saleŋbôm.’

19 Judanêŋ kiŋ to lau Juda samob sêjac ḥac tau êndu me. Êsêac têtêc Apômtau ma teten eŋ, tec gêjam biŋ wapac, taŋ kêsôm lasê kêpi êsêac naŋ, ôkwi atom me. Ma galoc aêac dabe takalem gêŋwapac tau mêmêpi aêac me.”

20 ḥac teŋ gêmoa. Eŋ geoc biŋ lasê gajam Apômtau laŋô amboac tonan. Eŋ Semaia latu Uriā aŋga Kiriat-Jearim. Eŋ geoc malac tonec to gamêŋ tonec ênaŋa ḥabin lasê kêtôm Jeremianê. **21** Ma gêdêŋ taŋ kiŋ Jojakim to nê lausin ma nê kasêga samob sêŋô ênê biŋ naŋ, kiŋ tau gebe ênac eŋ êndu. Mago Uriā gêŋô ḥawae, tec kêtêc tau ma gêc gêja Aiguptu. **22** Go kiŋ Jojakim kêsakin Akbor latu El-natan to lau ḥagêdô sêwin eŋ sêja Aiguptu. **23** Êsêac sêkôc Uriā aŋga Aiguptu mêmêkêŋ eŋ gêdêŋ kiŋ Jojakim gêjac eŋ ḥa siŋ êndu ma kêbalin ênê ḥawêlêlan kêsêp lau ḥaôma nêŋ gamêŋ sêôŋa.

24 Sapan latu Ahukam lêma gejo Jeremia auc, tec sêkêŋ eŋ gêdêŋ lau gebe sênaç eŋ êndu atom.

27:1-30:24 Apômtau kêjatu Jeremia gebe êôc ka ḥawapac teŋ êŋgôm êtu dôŋ êwa kiŋ Babilonja Nebukadnesar nê ḥaclai sa. Eŋ oc êkônij laum ḥagêdô ma êkônij lau Juda amboac tonançen. Propete dansan gêjac siŋ gêdêŋ Jeremia kêtû dôŋ tonanja, mago ḥagêjô kêtap eŋ sa ma gêmac êndu. Jeremia keto papia teŋ gêdêŋ lau, taŋ sêŋgôŋ kapoacwalô aŋga Babilon ma kêsôm gêdêŋ êsêac gebe têtu wakac aŋga gamêŋ jaba, gebe oc sêŋgôŋ tònê ḥasawa ec balin. Mago eŋ geoc lasê gêdêŋ êsêac amboac tonançen gebe êndêŋ ḥanoc oc sêmu sêna nêŋ malacmôkê êtiam.

31

Lau Israel sêmu sêmêj nêj gamêj êtiam

¹ Apômtau kêsôm gebe “Êndêj têm tonaj oc jatu Israelnêj gôlôac samob nêj Anôtô ma êsêac oc têtu aênjoc lau.”

² Apômtau kêsôm bij tonec gebe
“Lau, taŋ sêsêp siŋ sawa naŋ, têtap moasiŋ sa aŋga gamêj sawa.

Gêdêj taŋ Israel gesom gamêj êlêwaŋ tauŋa naŋ,

³ Apômtau geoc tau lasê gêdêj eŋ aŋga gamêj jaēc.
Aê têtac gêwiŋ aôm ḥa têtac gêwiŋ tengeŋja.

Kêtu tonajna aê kamoasin aôm gedeŋ tôngenj.

⁴ O awêtakiŋ Israelo, aê gabe jakwê aôm sa ôkô
êtiam.

Ôngêlônj taôm ḥa gegob êtiam
ma ôsa naôtê wê ôwiŋ lau têntac-ŋajamwaga.

⁵ Aôm oc ôsê kôm wainna êsêp lôc Samariaŋa êtiam.
Lau-sêsêwaga oc sêsê ma têtu samuc kôm ḥanô.

⁶ Gebe bêc teŋ oc mêmësa, go dibwaga oc sêmôêc
aŋga lôc Epraimna gebe
‘Ajôc, andi ma tapi Sion dandêj aêacnêj Apômtau
Anôtô tana.’ ”

⁷ Gebe Apômtau kêsôm bij tonec gebe
“Anam lasê totêmtac ḥajamgeŋ êtu Jakobnja.
Awem êôc lau tomôkê-tomôkê nêj ḥamatanaŋa.
Asôm lasê to atoc sa ma asôm gebe

‘Apômtau gêjam nê lau Israel nêj ḥapopoc kêsi.’

⁸ Alic acgom, aê gabe jakôc êsêac aŋga gamêj
nodoŋa
ma jajoŋ êsêac sa aŋga nom ḥagamêj jaêcsêga.

Oc jajon matejpec to puliŋ ma lau, taŋ taēŋ to
 êsēac, taŋ ɻapalê kêtunj êsēac naŋ sêwiŋ.
 Gôlôac tonj kapôēŋ teŋ oc sêmu sêmêŋ tonec.

9 Êsēac oc sêmêŋ tomatenjsulugeŋ
 ma jawê êsēac tobiŋmalôgeŋ sêmu sêmêŋ.
 Aê jakêŋ êsēac sêselêŋ sêmoa bu ɻakêŋkêŋ ɻataligeŋ,
 oc sêselêŋ sêmoa intêna solop gebe sembenj atom
 gebe aê katu Israel tama
 ma Epraim kêtu ɻoc ɻacsêga.

10 “O tenteŋlatuac, akêŋ taŋem Apômtaunê biŋ
 ma asôm lasê aŋga gamêŋ gwêchja, taŋ gêc jaêcsêga
 naŋ.

Asôm gebe ‘Nac taŋ kêsa Israel êlinj-êlinj naŋ,
 gebe ejon eŋ sa êtiam
 ma ejop eŋ amboac ɻacgejob gejob nê domba.’

11 Gebe Apômtau gêjam ôli Jakob su
 ma gêjam eŋ kêsi aŋga lau, taŋ lemenj ɻajanja kêlêlêc
 Jakobnê su naŋ.

12 Êsēac oc sêmêŋ ma sênam wê kapôēŋ aŋga lôc
 Sion.

Êsēac ôliŋ êpigeŋ êtu Apômtaunê moasiŋja,
 êtu polom to wain ma ɻalêsi
 ma domba to bulimakao ɻalatuŋa.

Êsēac katuŋ êtôm kôm, taŋ bu kêmâlôm naŋ,
 ma sêpô lêna gêŋ teŋ êtiam atom.

13 Go awêtakiŋ têtê wê totêntac ɻajamgeŋ
 ma lau matac to lau ɻanô têtu samuc.

Aê oc janam nêŋ taŋiboa ôkwi êtu têntac ɻajam.

Aê oc janac êsēac têntac tôŋ ma jakêŋ êsēac têntac
 ɻagaô êsa êjô ɻalêlôm ɻawapac su.

14 Aê oc jalôm dabuŋwaga ɻa gêŋ ɻajam taêsam

ma ɳoc moasinj êôc ɳoc lau tōŋ.
Apômtaunê biŋ tau tonec.”

Apômtau taê walô nê lau

15 Apômtau kêsôm biŋ tonec gebe
“Sêŋô awa ɳaonda aŋga Rama.
Sêwakic to têtanj tanjiboa ɳanô.
Rahel kêtanj nê gôlôac.
Sêjam malô-malô ej kêtuj nê gôlôacnja kêtôm atom
gebe sêjaŋagac.”

16 Apômtau kêsôm biŋ tonec gebe
“Ônam tanjiboa tōŋ ma ômbuŋ matamsulu su
gebe nêm koleŋ oc êtap ɳagêjô ɳajam sa
ma êsêac oc sêmu sêmêŋ aŋga ɳacjonêŋ gamêŋ.
Apômtaunê biŋ tau tonec.”

17 Apômtau kêsôm gebe
“Ôkêŋ matam têm, taŋ gêc nêmja naŋ,
gebe latômi oc sêmu sêmêŋ tauŋ nêŋ gamêŋ.

18 Aê tec gaŋô Epraimnê tanjiboa tonec gebe
‘Aôm kômêtôc aê amboac kômêtôc bulimakao
kapoac wakuc mata dauŋ
ma aê kasô nêm mêtôc ɳalabu.

Ôkôc aê jamu jana gebe jamoa ɳajam êtiam,
gebe Apômtau, aêŋoc Anôtô, aôm.

19 Aê kakac tauc su mago galoc gajam tauc ôkwi.
Ma gêdêŋ taŋ ɳoc kauc kêsa naŋ, aê gabu tauc.
Aê majoc ma ɳoc ɳalêlôm popoc
gebe ɳoc lêŋ ɳapalêgenja kêmajec aê.’

20 Epraim ej ɳoc latuc têtac gêwiŋ ejŋa me masi.
Aoc gêjac ej gebe ɳoc gêjenec, me masi.

Têm samob, taŋ kasôm biŋ kêpi eŋ naŋ, taēc gêjam eŋ gamoa.

Tec ɻoc ɻalêlôm gêjam awa su eŋ ma kêkac aê gebe taēc walô eŋ.

Apômtaunê biŋ tau tonec.

21 “Ô̄nguŋ ka êkô êtu nêm intêna ɻabelo.

Matam êndij intênasêga ma ojop intêna, taŋ kôsa naŋ.

O awêtakiŋ Israelo, ômu ômôêŋ, ômu ôndêŋ nêm malac tonec ɻai ômôêŋmaŋ.

22 O latusco, taŋ gôwi aê siŋ naŋ, aôm gobe o sic e êndêŋ ondocgeŋ.

Gebe Apômtau kêkêŋ gêŋ wakuc aŋga nom amboac tonec gebe

Awê gêjam ɻac kêsi.”

23 Lausinj undambêŋa nêŋ Apômtau, Israelnêŋ Anôtô kêsôm biŋ tonec gebe “Êndêŋ taŋ aê jamanşaŋ launêŋ lêŋ êtu wakuc êtiam naŋ, êsêac oc sêsôm biŋ tonec aŋga gamêŋ Judaŋa to nêŋ malac samob êtiam gebe

‘O malac, taŋ biŋgêdêŋ gêŋgôŋ naŋ, o lôc dabuŋ, Apômtau ênam mec aôm.’

24 Ma gamêŋ Judaŋa to ɻamalac samob ma kômwaga to êsêac, taŋ sejop domba ɻatoŋ naŋ, oc sêpi tagen sêŋgôŋ gamêŋ tau ɻalêlôm. **25** Gebe aê jaŋgôm katu, taŋ têkwa gêbac naŋ, têkwa saki êsa ma jakêŋ gêŋ êndêŋ katu, taŋ kêpô lêna naŋ, e êôc eŋ tôŋ.”

26 Su, go matoc gêlac ma galic gamêŋ. Aê gaêc bêc ɻajam kêmoasiŋ aê.

Poac wakuc

27 Apômtau kêsôm gebe “Alic acgom, têm kêdabiŋ gebe jasê ɻamalac ɻawê to bôc ɻawê êsêp gôlôac

Israel to Juda. ²⁸ Aê matoc gêdinj êsêac gêdêj tanj sêbuc sa to têtuc popoc, gêdêj tanj sêku tulu to sesenj su ma sêlêsu êsêac naŋ, tec êndêj tanj sêkwê sa to sêse gêj naŋ, matoc êndinj êsêac amboac tonanget. Apômtaunê biŋ tau tonec. ²⁹ Êndêj bêc tônê oc sêsôm biŋ tonec êtiam atom gebe
 ‘Tameŋi seŋ wain ɻanô matac
 ma nêŋ gôlôac luŋluŋ siŋ-siŋ.’

³⁰ Lau samob sêmac êndu êtu tauŋ nêŋ secŋa ma lau samob, tanj seŋ wain ɻanô matac naŋ, tauŋ luŋluŋ siŋ-siŋ.’

³¹ Apômtau kêsôm gebe “Alic acgom, têm oc mêmêsa, go jamoatinj poac wakuc êndêj gôlôac Israel to gôlôac Juda. ³² Poac tonec oc êtôm poac, tanj kamoatinj gêdêj êsêac tameŋi gêdêj tanj kakam êsêac gêdêj lemenj ma gawê êsêac sêsa aŋga Aiguptu sêmêj naŋ atom. Êsêac sêjac ɻoc poac tonanj popoc, tec gawa tauç sa gebe êsêacnêŋ ɻatau aê. ³³ Apômtau kêsôm gebe Bêc tônê ɻai êmbacnê acgom, go jamoatinj poac tonec êndêj gôlôac Israel gebe jakêŋ to jato ɻoc binſu êsêp êsêacnêŋ ɻalêlôm ma aê oc jatu nêŋ Anôtô ma êsêac oc têtu ɻoc lau. ³⁴ Êndêj ɻoc tonanj lau teŋ oc sêndôŋ nêŋ lau sackapoacgêdô gêdêj tauŋna to nêŋ latunj ma sêsôm gebe ‘Ajala Apômtaumaŋ’ êtiam atom gebe gôlôac to nêŋ lau towae samob oc sêjala aê gebe aê oc jasuc êsêacnêŋ geo ôkwi ma taêc ênam nêŋ sec êtiam atom. Apômtaunê biŋ tau tonec.”

³⁵ Apômtau kêsôm biŋ tonec gebe
 ‘Asa kêkêŋ oc ɻawê gêdêj geleŋŋa
 ma ajôŋ to utitalata ɻawê gêdêj gêbêc.

Asa gêli gwêc sa e ɻadembom kêgasim ɻakicsêa kapôêj.

Naç tau nê ɻaâe gebe Lausinj undambêja nêj Apômtau.

³⁶ Apômtau kêsôm gebe

Naçôlij ɻajaña tonaj embe ênaña aŋga aê laŋôcnêmja,
go Israelnêj wakuc sêmoa aê laŋôcnêmja têtôm
lau-m tagen êtiam atom enden tôngen am-
boac tonangej.”

³⁷ Apômtau kêsôm biŋ tonec gebe

“Embe êtôm gebe sênam dôj undambê lôlôcña
ma sêkip nom ɻalabuña ɻanombar ɻam sa,
go aê jatiŋ Israelnêj wakuc samob su êtu gêŋ
samob,
taŋ sêgôm naŋja. Apômtaunê biŋ tau tonec.”

³⁸ Apômtau kêsôm gebe “Alic acgom, têm oc
mêñêsa, go sêkwê malac sa êtiam êtu Apômtaunja.
Oc sêncac m aŋga Hananelnê andu soso e naêndêj
Sacgêdô Kéclêsunja. ³⁹ Ma gam dôŋja êsêlêŋ
solopgej e naêndêj gamêj ɻabau Gareb, go êmôê
êndêj gamêj Goa êna. ⁴⁰ Ma gaboaŋ ɻawêlêlaŋja
to waonja samucgej ma kôm samob e naêndêj bu
Kidron to Sacgêdô Hosnja ɻagamêj gêmu oc kêpi ɻa,
gamêj samob tonaj ɻai oc êtu Apômtaunê gamêj
dabuŋ. Lau teŋ oc senseŋ su to têtuc popoc êtiam
atom enden tôngen.”

32:1-35:19 Jeremia gêjam ôli nom aŋga nê
malacmôkê gêdêj taŋ Nebukadnesar kêgi malac
Jerusalem auc naŋ. Biŋ tonaj gêgôm kêtu dôj teŋ
ma gebe êwa sa gebe lau sêkêj mateŋ têm, taŋ
gêc nêmja naŋ. Anôtô oc êŋgôm nê biŋ ɻanô êsa,

Jerusalem oc ênaŋa, mago êtu ñamu eŋ oc êmboa lau Juda sa êtiam. * êsêac sa tatu lau samob nêŋ ton ñamatanya.

36

Baruk kêsam biŋ lasê anga Apômtaunê andu

¹ Judanêŋ kiŋ Josia latu Jojakim gêjam gôlinj gamêŋ ñajala kêtuaclêŋa, go Apômtaunê biŋ gêdêŋ Jeremia gebe ² “Ôkôc papia toluŋ ma oto biŋ samob, taŋ aê kasôm gêdêŋ aôm gajac m gêdêŋ Josianê têm e mëngêdêŋ galoc naŋ, kêpi Israel to Juda ma tentenŋlatu samob ³ gebe gôlôac Judanya oc moae sêŋô gêŋ sec samob, taŋ aê gabe jaŋgom êndêŋ êsêacnaŋ, ñawae ma êsêac samob sênam tauŋ ôkwi anga nêŋ lêŋ sec ma aê oc jasuc êsêacnêŋ geo to sec ôkwi.”

⁴ Go Jeremia kêkalem Neria latu Baruk. Jeremia kêsôm ma Baruk keto biŋ samob, taŋ Apômtau kêsôm gêdêŋ Jeremia naŋ, kêsêp papia toluŋ. ⁵ Ma Jeremia kêjatu Baruk ma kêsôm gebe “Êsêac sêjac jao aê gebe jasô Apômtaunê andu atom. ⁶ Amboac tonan aôm ôna ma êndêŋ bêc sênam dabuŋ moŋa aôm ôsam Apômtaunê biŋ, taŋ aê kasôm gêdêŋ aôm ma koto kêsêp papia naŋ, lasê lau samob sêŋô. Ôsam êndêŋ lau Juda samob, taŋ sêmêŋ anga nêŋ malac gêdêŋ-gêdêŋgeŋ naŋ. ⁷ Oc moae teteŋ nêŋ mec êndêŋ Apômtau ma êsêac samob sênam tauŋ ôkwi anga nêŋ lêŋ sec gebe Apômtau gebe ejon lau tonec ña têtac ñandaŋ sec to têtac kêbôli auc.” ⁸ Ma Neria latu Baruk gêgôm biŋ, taŋ propete Jeremia

---

* **31:40:** Biŋ tonan kêkanôŋ lau Israel gebe Anôtô kêjalinj

kêjatu eŋ naŋ, ḷanô kêsa ma kêsam Apômtaunê biŋ, taŋ gêc papia naŋ, lasê anga Apômtaunê andu.

⁹ Judanêŋ kiŋ Josia latu Jojakim gêjam gôliŋ gamêŋ jala aclê ma ḷaaŋôŋ kêtuaŋ 9 ma lau Jerusalem ḷa samob ma lau samob, taŋ sêmêŋ Jerusalem anga malac gêdêŋ-gêdêŋgeŋ naŋ, sêlic om sênam dabuŋ moŋa teŋ sêmoa Apômtau laŋônêmŋa. ¹⁰ Go Baruk kêsam Jeremianê biŋ, taŋ gêc papia naŋ, lasê gêdêŋ lau samob sêŋô. Eŋ kêsam lasê anga ḷac-keto-papiawaga Sapan latu Gemarianê balêm, taŋ gêc Apômtaunê andu ḷamalacluŋ ḷaôŋa naŋ, kêdabiŋ Apômtaunê andu ḷasacgêdô, taŋ sêsam gebe Sacgêdô Wakuc naŋ.

Sêsam papia tau gêdêŋ laumata

¹¹ Gêdêŋ tan Sapan latu Gemaria nê latu Mikaiā gêŋô Apômtaunê biŋ samob, taŋ gêc papia naŋ, ¹² eŋ kêsêp kiŋnê andu jakêšô ḷac-keto-papiawaganê balêm. Kasêga samob sêŋgôŋ tônê, ḷac-keto-papiawaga tau Elisama, Semaia latu Delaia, Akbor latu Elnatan, Sapan latu Gemaria, Hanania latu Sedekia ma kasêga ḷagêdô samob. ¹³ Ma Mikaiā gêjac miŋ biŋ samob, taŋ eŋ gêŋô gêdêŋ Baruk kêsam papia lasê gêdêŋ lau naŋ, gêdêŋ êsêac. ¹⁴ Go kasêga samob sêšakiŋ Kusi latu Selemia latu Nettania nê latu Jehudi gebe êsôm êndêŋ Baruk gebe “Ôkôc papia, taŋ kôsam lasê gêdêŋ lau samob naŋ, ma ômôêŋ.” Amboac tonan̄ Neria latu. Baruk kêkôc papia ma gêdêŋ êsêac gêja. ¹⁵ Ma êsêac sêšôm gêdeŋ eŋ gebe “Ôŋgôŋ sic ma ôsam lasê.” Tec Baruk kêsam papia tau lasê gêdêŋ êsêac. ¹⁶ Gêdêŋ taŋ sêŋô biŋ samob tonan̄ naŋ, êsêac sêšôm gêdêŋ tauŋ totêtêc tauŋgeŋ gebe “Aêac takêŋ biŋ samob tonan̄

ηawae êndêŋ kiŋmaŋ.” ¹⁷ Go têtu kênac Baruk gebe “Ôsôm acgom, aôm koto biŋ samob tonaj amboac ondoc. Eŋ kêsôm gêdêŋ aôm ma koto me.”

¹⁸ Baruk gêjô êsêac aweŋ gebe “Jeremia kêsôm biŋ samob gêdêŋ aê ma aê kato ŋa busa kêsêp papia.”

¹⁹ Go kasêga sêsôm gêdêŋ Baruk gebe “Amagêc Jeremia aêc naasiŋ taôm ma akêŋ gamêŋ, taŋ asinj taôm naŋ, ηawae êndêŋ lau teŋ atom.”

Kiŋ kékêŋ papia la geŋ su

²⁰ Èsêac sêkêŋ papia tau gêc ηac-keto-papiawaga Elisama nê balêm, go sêja kiŋnê malaclun ma sêjac miŋ biŋ samob gêdêŋ kiŋ. ²¹ Go kiŋ kêsakiŋ Jehudi gebe êkôc papia tau. Ma eŋ kékôc papia tau su aŋga ηac-keto-papiawaga Elisama nê balêm jakêsam lasê gêdêŋ. kiŋ to kasêga samob, taŋ sêgi kiŋ auc sêkô naŋ. ²² Kiŋ tau gêŋgôŋ nê andu komôŋa gebe ajôŋ kêtuaŋ 9ŋa mêmekêsa. Sêgôm ja gelom ma kiŋ kêsêlu ja gêmoa. ²³ Jehudi kêsam papia ηasêbu têlêac me aclê su acgom, go kiŋ kékôc bôjan papiarja ma kêsa ηasêbu tau gêŋgic ma kêbalin kêpi ja, taŋ gelom kêsa naŋ. Eŋ gêgôm amboac tonaj e ja geŋ papia samucgeŋ gêbacnê. ²⁴ Mago kiŋ tau me nê sakiŋwaga, taŋ sêŋô biŋ tonaj naŋ, têtakê ma sêkac nêŋ ηakwê gêŋgic atom. ²⁵ Elnatan agêc Delaia ma Gemaria teten kiŋ tonajaŋageŋ gebe êkêŋ papia ja êniŋ atom, mago eŋ kékêŋ tanja êsêac atom. ²⁶ Ma kiŋ kêjatu tau latu Jeramel agêc Asriel latu Seraia ma Abdel latu Selmia gebe sêkôc ηac-keto-papiawaga Baruk agêc propete Jeremia tōŋ. Mago Apômtau kêsiŋ êsêagêc ôkwi.

Jeremia keto biŋ tau kēsēp papia wakuc kētiam

²⁷ Kiŋ kēkēŋ papia, taŋ Baruk keto kēdaguc Jeremia awa naŋ, ja geŋ su acgom, go Apōmtaunê biŋ gēdēŋ Jeremia kētiam gebe ²⁸ “Ôkôc papia toluŋ wakuc ma oto biŋ, taŋ kēsēp papia ɻamataŋa taŋ Judanêŋ kiŋ Jojakim kēkēŋ ja geŋ naŋ, êsēp papia tau. ²⁹ Ma ôsôm biŋ êkanôŋ Judanêŋ kiŋ Jojakim amboac tonec gebe ‘Apōmtau kēsôm biŋ tonec gebe Aôm kôkêŋ ja geŋ papia tonec ma kôsôm gebe “Kêtu ageŋŋa tec aôm koto kēsēp papia gebe kiŋ Babelŋa oc êmêŋ biŋŋanôgen ma êŋgôm gamêŋ tonec êtu gasanŋ ma enseŋ ɻamalac to bôc samob su sênaŋa.” ³⁰ Tec Apōmtau kēsôm biŋ tonec kēkanôŋ Judanêŋ kiŋ Jojakim gebe Ênê ɻac teŋ êŋgôŋ Dawidnê lêpôŋ kiŋŋa oc êmoa atom ma êsêac oc sêmbaliŋ ênê ɻawêlêlaŋ siŋ gebe geleŋŋa ɻaoc ɻandaŋ êpac eŋ to gêbêc ɻamaniŋ ênam eŋ. ³¹ Ma aê gabe jamêtôc eŋ to nê wakuc ma nêŋ sakirwaga êtu nêŋ secŋa. Ma aê oc jaŋgôm biŋ sec, taŋ kasôm lasê kêtu êsêacŋa, mago sêŋô atom naŋ, ɻanô êsa êpi êsêac to lau, ta sêŋgôŋ Jerusalem naŋ, ma lau Juda.’ ”

³² Go Jeremia kêkôc papia wakuc ma kêkêŋ gêdêŋ Neria latu ɻac-keto-papia-waga Baruk. ɻac tau keto biŋ samob, taŋ Jeremia kēsôm ma gêc papia, taŋ Judanêŋ kiŋ Jojakim kēkêŋ ja geŋ naŋ, ma gêjac têku biŋ ɻagêdô taêsam gêwiŋ.

37

Jeremia gêŋgôŋ kapoacwalô

¹ Kiŋ Babelŋa Nebukanesar kêkêŋ Josia latu Sedekia kêtu kiŋ aŋga gamêŋ Judaŋa, ma gêjam gôlinŋ gêjô Jojakim latu Konia su. ² Mago Sedekia

to nê sakinwaga ma lau gamêj tauña sêkêj taŋej Apômtaunê biŋ, taŋ kêsôm kêsa propete Jeremia awa naŋ atom.

³ Kiŋ Sedekia kêsakinj Selemia latu Jehudi agêc Maseia latu dabuŋwaga Sepania gêdêj propete Jeremia ma sêsôm gebe “Oteŋ mec êtu aêacnja êndêj aêacnêj Apômtau Anôtô.” ⁴ Gêdêj tonanjer Jeremia kêsô kêsa gêwiŋ lau gêmoa gebe sêkêj eŋ gêngôŋ kapoacwalô atom tagen. ⁵ Gêdêj tonanjer Paraonê siŋwaga toŋ teŋ sêsa anŋa Aiguptu sêmêŋ ma lau Kaldeaŋa taŋ sêgi Jerusalem auc naŋ, sêŋđ bin tonanjer nawai, tec sêwi Jerusalem siŋ ma sêc sêja.

⁶ Go Apômtaunê biŋ gêdêj propete Jeremia gebe ⁷ “Apômtau, Israelnêj Anôtô, kêsôm biŋ tonec gebe Ôsôm biŋ tonec êndêj Judanêj kin, taŋ kêsakinj aôm gôdêj aê gômôêj gebe ôtu kênac aê naŋ, gebe ‘Ôlic acgom, Paraonê siŋwaga, taŋ sêmêj gebe sênam aôm sa naŋ, oc sêc sêmu sêna nêŋ gamêj êtiam.

⁸ Lau Kaldea oc sêmu sêmêj ma sênam siŋ êndêj malac tonec. Êsêac oc sêku malac tau tulu ma sêkêj ja êniŋ. ⁹ Apômtau kêsôm biŋ tonec gebe Ansau taôm ma asôm gebe “Lau Kaldea oc sêmoa jaêc aêac,” nec atom gebe êsêac sêc oc sêna samucgeŋ atom. ¹⁰ Ma amac embe aku lau Kaldea nêŋ siŋwaga samob, taŋ sênam siŋ êndêj amac naŋ, tulu e nêŋ lau tokamocgeŋ embe sêmoa, tec lau tonanjer oc sêndi anŋa nêŋ becobo ma sêkêj ja êniŋ malac tonec.” ”

¹¹ Gêdêj taŋ lau Kaldea nêŋ siŋwaga sêwi Jerusalem siŋ kêtü Paraonê siŋwaga têdabinj êsêacnja naŋ, ¹² Jeremia gêdi anŋa Jerusalem gebe êna Benjaminnê gamêj gebe êmansaŋ nê

nomlênsêm ɳabinj êwiŋ nê lau. ¹³ Eŋ gêô lasê Sacgêdô Benjaminja gêdêŋ siŋwaga teŋ, nê ɳaê Iria, gejob sacgêdô tau. Iria eŋ Hanania latu Selemia nê latu. Eŋ kékôc propete Jeremia tōŋ ma kêsôm gebe “Aôm gobe ôéc ôndêŋ Kaldeawaga ôna.” ¹⁴ Ma Jeremia kêsôm gebe “Aôm kôsau, aê jaêc jandêŋ Kaldeawaga jana atom.” Mago Iria kékêŋ tanja eŋ atom. Eŋ kékôc eŋ tōŋ ma gêwê eŋ gêdêŋ kasêga gêja. ¹⁵ Ma kasêga têntac ɳandaŋ gêdêŋ Jeremia ma sêjac eŋ to sêkêŋ eŋ gêŋgôŋ kapoacwalô anga ɳac-keto-papiawaga Jonatan nê andu. Gêdêŋ ɳasawa tonaj ȇsêac sêjam andu tonaj ôkwi kêtua andu kapoacwalôja teŋ.

Sedekia gêjam biŋgalôm gêwiŋ Jeremia

¹⁶ ȇsêac sêkêŋ Jeremia gêŋgôŋ andu tonaj ɳabalêm, taŋ gêc nom ɳalêlôm naŋ, ma gêmoa tonaj bêc taêsam. ¹⁷ Ma bêc teŋ kiŋ Sedekia kêsakiŋ ɳac teŋ gebe êkôc Jeremia. Ma kiŋ kêtua kênac eŋ kelecgeŋ anga nê andu ma kêsôm gebe “Apômtaunê biŋ teŋ gêc aômna me masi.” Jeremia gêjô eŋ awa gebe “Aec, gêc.” Go eŋ kêsôm gebe “Aôm oc ôsêp kiŋ Babelŋa lêma.” ¹⁸ Ma Jeremia kêsôm gêdêŋ kiŋ Sedekia gêwiŋ gebe “Aê gagôm keso ondoc gêdêŋ aôm me gêdêŋ nêm sakijwaga me gêdêŋ nêm lau, tec kôkêŋ aê gaŋgôŋ kapoacwalô. ¹⁹ Amacnêm propete, taŋ seoc biŋ lasê gêdêŋ aôm ma sêsôm gebe ‘Kiŋ Babelŋa oc êmêŋ ma ênac siŋ êndêŋ amac me êndêŋ gamêŋ tonec atom’ naŋ, sêmoa ondoc. ²⁰ O ɳoc ɳatau kiŋ, ôŋô ɳoc biŋ, tec katenj aôm lêna-lêna nec, ôsakiŋ aê jamu jana ɳac-keto-papiawaga Jonatan nê andu êtiam atom. Embe ôsakiŋ aê jana, oc jamac endu.” ²¹ Amboac tonaj

kiŋ Sedekia kējatu nê lau, tec sêkêŋ Jeremia gêŋgôŋ siŋwaga, taŋ sejop gamêŋ naŋ, nê malacluŋ ma sêkêŋ polom samuc teŋ, taŋ sêkôc aŋga lausêpac-polomwaga nêŋ naŋ, gêdêŋ eŋ kêtôm bêcgen e polom samob gêbacnê aŋga malac. Sêgôm amboac tonaj gêdêŋ eŋ ma gêŋgôŋ siŋwaga, taŋ sejop gamêŋ naŋ, nêŋ malacluŋ.

38

Sêjam Jeremia sa aŋga sê

¹ Ma Matan latu Sepatia agêc Pasur latu Gedalia ma Selemia latu Jukal agêc Malkia latu Pasur sêŋô biŋ, taŋ Jeremia kêsôm gêdêŋ lau samob gebe ² “Apômtau kêsôm biŋ tonec gebe Lau, taŋ sêmoa malac tonec naŋ, oc sêmac êndu ɳa siŋ me tôbôm me gêmac sec. Mago lau, taŋ sêsa dêndêŋ lau Kaldea sêna naŋ, oc sêmoa mateŋ jali. Èsêac sêsep sin sawa nasêmoa tomaten jaligeŋ. ³ Apômtau kêsôm biŋ tonec gebe Malac tonec oc êsêp kiŋ Babelŋa nê siŋwaga lemen ma oc sêku malac tau tulu biŋjanôgeŋ.”

⁴ Go kasêga sêšôm gêdêŋ kiŋ gebe “Ôsôm gebe sênaç tonec êndu gebe ênê biŋ tonaj oc êŋgôm lausin, taŋ gacgen sêmoa malac naŋ, to lau samob lemen êtu goloŋ. Naç tonec taê gêjam biŋ lau sêmoa ɳajamŋa atom, eŋ taê gêjam biŋ lau têtap gêŋwapac saŋageŋ.” ⁵ Kiŋ Sedekia kêsôm gebe “Alic acgom, eŋ kêsêp amac lemec sugac gebe kiŋ kêtôm gebe enseŋ amacnêm biŋ su atom.” ⁶ Amboac tonaj èsêac sêkôc Jeremia tôŋ ma sêbalin eŋ kêsêp kiŋ latu Malkia nê bukom ɳasê, taŋ gêc siŋwaganêŋ malacluŋ naŋ. Èsêac sêlêwanjeremia ɳa lêpoa.

Mago bu kêpoac sê tau atom, ɻalemonjeng. Tec Jeremia kêsêp jakêkô lemon ɻalêlôm.

⁷ Mago kiŋnê andu ɻasakinwaga teŋ aŋga Aitiopia, ênê ɻaê Ebedmelek, gêŋô ɻawae gebe sêbalin Jeremia kêsêp bukom ɻasê. Eŋ gêmoa kiŋnê andu ma kiŋ tau gêŋgôŋ Sacgêdô Benjaminha. ⁸ Tec eŋ gêwi kiŋnê andu siŋ ma gêdêŋ kiŋ gêja jakêsôm gebe ⁹“O ɻoc ɻatau kiŋ, gêŋ samob, taŋ lau tonec sêgom gêdêŋ propete Jeremia naŋ, samob sec, êsêac sêbalin eŋ kêsêp bukom ɻasê gebe naêmac êndu gebe polom teŋ gêc malac atomanô.” ¹⁰ Go kiŋ kêjatu ɻac Aitiopiaŋa Ebedmelek gebe “Ôkôc lau têlêac aŋga tonec sêwiŋ aôm ma aê propete Jeremia sa aŋga sê gebe êmac êndu atom.” ¹¹ Go Ebedmelek kêkôc lau sêwiŋ eŋ ma sêja kiŋnê andu jasêso balêm ɻakwêha sêja ma eŋ kêkôc obo gêngic to ɻakwê laŋwa aŋga tônê jakêlêwaŋ gêŋ tau ɻa lêpoa kêsêp sê gêdêŋ Jeremia gêja. ¹² Go ɻac Aitiopiaŋa Ebedmelek kêsôm gêdêŋ Jeremia gebe “Ôkêŋ obo laŋwa tonaj êsô kasumlabu êtu suŋ gebe lêpoa êniŋ aôm atom.” Tec Jeremia gêgom amboac tonaj. ¹³ Ma êsêac sê eŋ sa ɻa lêpoa kêpi gêmêŋ ma sêkam eŋ sa aŋga sê. Sêgom amboac tonaj tec Jeremia jagêngôŋ siŋwaga, taŋ sejop gamêŋ naŋ, nêŋ malacluŋ kêtiam.

Sedekia gebe êjô biŋ aŋga Jeremianê

¹⁴ Kiŋ Sedekia kêsakiŋ lau gebe sêkôc propete Jeremia. Êsêac sêwê eŋ gêdêŋ kiŋ, taŋ gêŋgôŋ Apômtaunê lôm dabuŋ ɻasacgêdô kêtu têlêacna naŋ sêja. Kiŋ kêsôm gêdêŋ Jeremia gebe “Aê oc jatu kênac biŋ teŋ êndêŋ aôm. Ônsa biŋ teŋ auc êndêŋ

aê atom.” ¹⁵ Jeremia kêsôm gêdêŋ Sedekia gebe “Aê embe jasôm biŋ tau êndêŋ aôm, oc ôsôm êndêŋ lau gebe sénac aê êndu biŋjanôgen. Ma embe jawa lêŋ êmoasij aômja sa êndêŋ aôm, oc ôkêŋ taŋem aê atom.” ¹⁶ Go kiŋ Sedekia kêtôc lêma kelecgeŋ gêdêŋ Jeremia gebe “Kêtu Apômtau, taŋ kékêŋ aéac tamoa mateŋ jali naŋŋa, aê jasôm biŋjanôgen gebe oc janseŋ aôm su atom me jakêŋ aôm ôsêp lau tonec, taŋ sebe sénac aôm êndu naŋ, lemen atom amboac tonanĝen.”

¹⁷ Go Jeremia kêsôm gêdêŋ Sedekia gebe “Apômtau, lausinj undambêŋa nêŋ Anôtô to lau Israel nêŋ Anôtô, kêsôm biŋ tonec gebe Aôm embe ôkêŋ taôm ôsêp kiŋ Babelŋa nê kasêga lemen, go ônam samuc ma ja êniŋ malac tonec su atom, ma aôm to nêm gôlôac oc amoa matem jali. ¹⁸ Mago aôm embe ôkêŋ taôm ôndêŋ kiŋ Babelŋa nê kasêga atom, go malac tonec êsêp lau Kaldea lemen ma êsêac sêkêŋ ja êniŋ malac tau ma aôm ôwê êsêac lemen sa atom.” ¹⁹ Ma Sedekia kêsôm gêdêŋ Jeremia gebe “Aê katêc Judawaga, taŋ sêc dêdêŋ lau Kaldea sêja. Moae lau Kaldea sêkêŋ aê jandêŋ êsêac ma êsêac oc sêŋgôm aê sec.” ²⁰ Mago Jeremia kêsôm gebe “Oc sêkêŋ aôm ôndêŋ êsêac atom. Galoc aôm taŋam wamu Apômtau awa, taŋ kasôm gêdêŋ aôm naŋ, go ênam aôm sa ma ônam samuc. ²¹ Mago aôm embe ondec ma ôkêŋ taôm ôndêŋ êsêac atom, go biŋ, taŋ Apômtau kêtôc gêdêŋ aê naŋ, êtu tōŋ gebe ²² Ôlic acgom, oc sêwê lauo samob, taŋ sêŋgôŋ Judanêŋ kiŋnê andu naŋ, sêsa dêndêŋ kiŋ Babelŋa nê kasêga sêna ma êsêac oc sêšôm gebe ‘Nem lau, taŋ ôliŋ andaŋ aôm naŋ,

sêsaú sêôc aôm to sêkôniŋ aôm tôŋ.

Galoc kôka taôm su kôsêp lemonj jakôkô ma êsêac sêc sêja.²³ Êsêac oc sêwê nêm lau to latômi samob sêsa dêndêŋ lau Kaldea sêna, ma aôm taôm oc ôec êsêac lemeŋ su atom, kiŋ Babelŋa oc êkôc aôm tôŋ ma ja oc êniŋ malac tonec.”

²⁴ Go Sedekia kêsôm gêdêŋ Jeremia gebe “Ôkêŋ biŋ tonaj êndêŋ lau teŋ sêŋô atom, go ômac êndu atom. ²⁵ Kasêga embe sêŋô ŋawae gebe gajam binagalôm gawiŋ aôm, ma êsêac embe dêndêŋ aôm sêwac ma sêôm gebe ‘Ônac miŋ biŋ, tanj aôm kôsôm gêdêŋ kiŋ ma kiŋ kêsôm gêdêŋ aôm naŋ, êndêŋ aêac, ônsa biŋ teŋ auc êndêŋ aêac atom, go anac aôm êndu atom’ ²⁶ embe sêôm amboac tonaj, go ôsôm êndêŋ êsêac gebe ‘Aê kateŋ kiŋ lêna-lêna gebe êsakiŋ aê jamu jana Jonatannê andu êtiam atom. Embe jana, oc jamac êndu aŋga tônê.’” ²⁷ Go kasêga samob dêdêŋ Jeremia sêja ma têtu kênac eŋ ma eŋ gêjô êsêac aweŋ kêtôm biŋ, tanj kiŋ kêsôm gêdêŋ eŋ naŋ. Tec êsêac sêwi eŋ siŋ gacgen gêmoa gebe ŋac teŋ tanasunj gêjac binagalôm tônê atom. ²⁸ Ma Jeremia gêŋgôŋ siŋwaganêŋ malacluŋ e gêdêŋ bêc, tanj ŋacio sêku Jerusalem tulu naŋ.

39:1-51:64 Nebukadnesar kêku malac Jerusalem tulu ma gêwê Judanêŋ kiŋ Sedekia jagêŋgôŋ kapoacwalô aŋga Babilon, mago kêgaboac Jeremia su. Gedalia kêtû gôliŋwaga, mago saŋgeŋ, go sêjac eŋ êndu kelecgeŋ. Lau Juda ŋagêdô sêc su sêja Aiguptu ma sêkac Jeremia gebe éwiŋ êsêac. Anôtônê jaen, tanj kêkanôŋ lau-m ŋagêdô naŋ, kêsêp môkêlatu 46-51. Eŋ kêsôm biŋ mêtôcŋa lasê gêdêŋ

êsêac ma gêdêj lau Aiguptu to Babilon amboac tonanjen.

52

Sedekianê gôliŋ

¹ Sedekianê jala kêtû 21, go eŋ kêtû kinj. Eŋ gêjam gôliŋ jala 11 gêngôŋ Jerusalem. Eŋ têna Jeremia aŋga Libna latuo Hamutal. ² Eŋ gêgôm geŋ, taŋ gêjac Apômtau mataanô ŋajam atom naŋ, kêtôm Jojakim gêgôm. ³ Gêŋ taŋ kêtap Jerusalem to Juda sa e Apômtau kêtinj êsêac su aŋga laŋônêmja naŋ, ŋam kêsêp Apômtaunê têtac ŋandanj.

Seku Jerusalem tulu

Ma Sedekia gêli tau sa gêdêj kiŋ Babelŋa. ⁴ Sedekia gêjam gôliŋ jala 8 ma ajônj 10 ma ŋabêc 10 su, go kiŋ Babelŋa Nebukadnesar to nê siŋwaga samob sêô lasê Jerusalem gebe sênac siŋ. Êsêac sêgi Jerusalem auc ma sêmasaŋ gamêŋ to gêŋ siŋŋa ŋajaŋa ŋagêdô êtu sêku malac tau tuluŋa. ⁵ Amboac tonan ŋacio sêgi malac tau auc e kiŋ Sedekia nê jala gôliŋŋa kêtû 11. ⁶ Gêdêj jala tonan ŋaaŋôŋ kêtû aclê ŋabêc 9 tôbôm gêjam sêga aŋga malac tau, tec lau tau nêŋ mo masi samucgeŋ. ⁷ Go ŋacio têtuc malac ŋatuŋbôm ŋasawa teŋ popoc. Tec kiŋ Sedekia to nê siŋwaga samob sêlic ma sêc sêja. Êsêac sêwi malac tau siŋ gêdêj gêbêc sêsa sacgêdô, taŋ gêc tuŋbôm luagêc ŋasawa kêsi kiŋnê kôm sauŋŋa ma sepeŋ gamêŋ Arabagenj sêja. Gêdêj tonanj lau Kaldeaŋa sêgi malac tau auc sêmoa. ⁸ Mago lau Kaldea nêŋ siŋwaga sêjanda kiŋ Sedekia e sê eŋ tôŋ aŋga gaboaŋ Jerikoŋa ma ênê siŋwaga samob sêwi eŋ siŋ ma sêc êlinj-êliŋ. ⁹ Go sêkôc kiŋ tôŋ ma sejoŋ eŋ gêdêj

kiŋ Babelŋa, taŋ gêŋgôŋ Ribla aŋga gamêŋ Hamat naŋ, sêja ma eŋ kêmêtôc Sedekia. ¹⁰⁻¹¹ Kiŋ Babelŋa gêjac Sedekia latui êndu aŋga eŋ tau mataanô ma gêjac Judanêŋ lau towae samob êndu amboac tonanĝen aŋga Ribla. Ma kêsôm gêdêŋ nê lau gebe sêŋguŋ Sedekia mataanô lasê ma sênsô eŋ tôŋ ña kapoacwalô ki. Go kiŋ Babelŋa gêwê eŋ gêja Babel ma kêkêŋ eŋ gêŋgôŋ kapoacwalô e gêmac êndu.

Lau Juda sêŋgôŋ kapoacwalô

¹² Gêdêŋ ajôŋ kêtu lemen teŋŋa ñabêc 10 sinwaga, taŋ sejop kiŋ Babelŋa naŋ, nêŋ kasêga Nebusaradan, taŋ gêjam sakiŋ kiŋ Babelŋa naŋ, kêsô Jerusalem gêja. Gêdêŋ tonanŋ kiŋ Babelŋa Nebukadnesar gêjam gôlin nê gamêŋ jala 19 su. ¹³ Ma Nebusaradan kêkêŋ ja geŋ Apômtaunê andu to kiŋnê andu ma Jerusalem ñaandu samob. Eŋ kêkêŋ ja geŋ andu kapôêŋ samob su. ¹⁴ Ma lau Kaldea nêŋ sinwaga, taŋ sêwiŋ Nebusaradan naŋ, têtuc tuŋbôm, taŋ kêgi Jerusalem auc naŋ, popoc samucgeŋ. ¹⁵ Ma kasêga Nebusaradan kêkôc lau ñalêlôm sawa ñagêdô to lau ñapopoc, taŋ sêŋgôŋ malac naŋ, ma lau, taŋ sêc dêdêŋ kiŋ Babelŋa sêja naŋ, ma lau lemen mêtêŋa ñapopoc tôŋ. ¹⁶ Mago gêwi lau ñalêlôm sawa ñagêdô siŋ gacgeŋ sêmoa gebe sênam kôm aŋga kôm wainŋa to kôm moŋa.

¹⁷ Ma lau Kaldeaŋa têtuc Apômtaunê andu ñaalê, taŋ sêmasaŋ ña ki jonjoŋ naŋ, ma sac to bukom, taŋ sêmasaŋ ña ki jojoŋ kêkô Apômtaunê andu ñalêlôm naŋ, popoc-popocgeŋ ma sêkôc ki jonjoŋ tau sêja Babel. ¹⁸ Ma êsêac sêkôc ku to siac ma bôjaŋ to laclu ma gêŋmalu ñabulakôp to ñagêŋlêlôm samob, taŋ sêmasaŋ ña ki jonjoŋ kêtu sakiŋ lôm dabuŋŋa

naŋ, samobgeŋ su. ¹⁹ Êsêac sêkôc laclu sauŋ to laclu sêkêŋ wao kêsêpŋa ma suc to ku ma jakaiŋ to gêŋmalu ɻabulakôp ma laclu sênôm wain kêsêpŋa su amboac tonanđen. Siŋwaganêŋ kasêga kêkôc gêŋ, taŋ sêmasaŋ ɻa gold to silber naŋ, samob su. ²⁰ Alê kapôeŋ luagêc to bukom ma bulimakao kopoac 12 ɻakatu, taŋ kêtû bukom tau ɻasac ma sac ɻagêdô, taŋ kiŋ Salomo kêmasaŋ kêtû Apômtaunê anduŋa naŋ, gêŋ samob tonanŋ ɻai êsêac sêmasaŋ ɻa ki jonjoŋ. Ma ki samob tonanŋ ɻawapac sec, tec sêjam dôŋ kêtôm atom. ²¹ Alê kapôeŋ ɻadôŋ amboac tonec. Alê tau baliŋ amboac saka lemen teŋ, ma alê tau ɻadambê kêtôm lau têlêac sêmbôeŋ. Êsêac sêmasaŋ alê tau kêtôm gasuc tonjalêlôm ma ɻadani ɻadôŋ kêtôm lemenlatu aclê. ²² Ma sêmasaŋ ɻatêpôe toŋatalô ɻa ki jonjoŋ ma ɻatêpôe ɻasawa, taŋ sepeŋ ɻatalô kêsêp naŋ, kêtôm saka samuc teŋ. Ma sêmasaŋ o to kaŋanô ɻakatu ɻa ki jonjoŋ amboac tonanđen ma sêkêŋ geŋkaleŋ kêgi ɻatalô tau auc. Alê kêtû luagêŋa kêtôm tonanđen. ²³ Kaŋanô 96 geŋkaleŋ makeŋ-makeŋ ma kaŋanô ɻakatu samob kêpi tagen kêtôm 100 geŋkaleŋ o ɻakatu ɻalêlôm.

²⁴ Ma siŋwaganêŋ kasêga kêkôc ɻac dabuŋsêga Seraia agêc dabuŋwaga, taŋ jakêšô eŋ ɻalabu naŋ, Sepania ma lau têlêac, taŋ sejop lôm dabuŋ ɻasacgêdô naŋ tôŋ. ²⁵ Aŋga malac Nebusaradan kêkôc Judanêŋ siŋwaganêŋ kasêga to lau 7, taŋ ôlin andaŋ kiŋ ma gacgeŋ sêmoa malac naŋ, ma siŋwaganêŋ kasêganê ɻac-keto-papiawaga, taŋ kêjalin siŋwaga sa aŋga gamêŋ Judaŋa ma keto nêŋ ɻaê kêsêp ɻaêmôkê naŋ, ma lau gamêŋ Judaŋa 60, taŋ gacgeŋ semoa malac tau naŋ tôŋ. ²⁶ Ma Neb-

usaradan kêkôc êsêac tôŋ ma kêsakiŋ êsêac dêdêŋ kinj Babelŋa, taŋ gêŋgôŋ Ribla naŋ sêja. ²⁷ Ma kiŋ Babelŋa kêsôm, tec sêjac êsêac êndu aŋga Ribla, taŋ gêc gamêŋ Hamat. Tec lau Juda sêwi nêŋ gamêŋ siŋ ma sêwê êsêac jasêŋgôŋ kapoacwalô.

²⁸ Lau taŋ Nebukadnesar gêwê êsêac jasêŋgôŋ kapoacwalô naŋ, nêŋ namba tonec. Eŋ kêkôc lau Juda 3,023 gêdêŋ ênê jala gôliŋŋa kêtû 17. ²⁹ Ma gêdêŋ ênê jala gôliŋŋa kêtû 18 naŋ, eŋ gêwê lau 832 aŋga Jerusalem jasêŋgôŋ kapoacwalô. ³⁰ Ma gêdêŋ taŋ Nebukadnesarnê jala gôliŋŋa kêtû 23 naŋ, siŋwaganêŋ kasêga Nebusaradan gêwê lau Juda 745 jasêŋgôŋ kapoacwalô. Lau samob sêpi tagen têtôm 4,600.

Êsêac sêgaboac Jojakim su ma tetoc eŋ sa aŋga Babel

³¹ Kiŋ Judanja Jojakim gêŋgôŋ kapoacwalô jala 37 su. Gêdêŋ jala tonan kiŋ Babelŋa Ewilmerodak kêkôc nê kôm gôliŋŋa sa. Tec jala tau ŋaaŋôŋ kêtû 12 ma ŋabêc 25 eŋ taê walô kiŋ Judanja Jojakim, tec kêgaboac eŋ su aŋga kapoacwalô. ³² Eŋ kêsôm binj malôgeŋ gêdêŋ eŋ ma kêkêŋ eŋ gêŋgôŋ lêpôŋ teŋ ŋâo ma ketoc eŋ sa kêlêlêc kiŋ ŋagêdô, taŋ sêmoa Babel naŋ su. ³³ Jojakim kêkwalec nê ŋakwê kapoacwalôŋa su ma genj gêŋgôŋ kiŋnê tebo kêtôm bêc samob ŋapaŋ e gêmac êndu. ³⁴ Ma kiŋ kêkêŋ gêŋ ŋagêdô, taŋ eŋ kêpô lêna naŋ, gêdêŋ eŋ kêtôm bêc samob, taŋ eŋ gêmoa mata jaſi naŋ, e gêmac êndu.

BIBOLO DABUN
The Holy Bible in the Yabem language of Papua New
Guinea
Buk Baibel long tokples Yabem long Niugini

Copyright © 1980 Bible Society of Papua New Guinea

Language: Jabem (Yabem)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 31 Aug 2023

447e01c5-a375-5452-ae54-b3f890293eeb